

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁSILNÁ TRESTNÁ ČINNOST V ČESKÉ
REPUBLICCE V LETECH 2014–2025: VÝVOJOVÉ
TRENDY A STRUKTURÁLNÍ CHARAKTERISTIKA**

Autor práce: Lenka Příbylová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Vladimír Hanousek, LL.M.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Lenka Příbylová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Násilná trestná činnost v České republice v letech 2014–2025: vývojové trendy a strukturální charakteristika

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Violent Criminal Activity in the Czech Republic in 2014–2025: Developmental Trends and Structural Characteristics

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Vladimír Hanousek, LL.M.

Datum zadání bakalářské práce: Březen 2026

Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářská práce je zhodnotit vývojové trendy a strukturální charakteristiky násilné trestné činnosti v České republice ve vymezeném období 2014–2025 a na základě komparace statistických dat identifikovat hlavní změny v její dynamice a vnitřní skladbě.

Student:

Lenka Příbylová

3. 3. 2026
datum

Příbylová
podpis

Vedoucí práce:

Mgr. Vladimír Hanousek, LL.M.

3. 3. 2026
datum

Hanousek
podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry:

doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

3. 3. 2026
datum

Svatoš
podpis

Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti:

doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.

4. 3. 2026
datum

Sapík
podpis

Rektor:

doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

6. 3. 2026
datum

Dušek
podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Vladimíru Hanouskovi, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Příbylová, L. *Násilná trestná činnost v České republice v letech 2014–2025: vývojové trendy a strukturální charakteristika*, bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 89 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Vladimír Hanousek, LL.M.

Klíčová slova: násilná trestná činnost, kriminalita, Česká republika, vývojové trendy, struktura kriminality, recidiva, trestněprávní opatření, pachatelé a oběti

Bakalářská práce se zabývá násilnou trestnou činností v České republice v období 2014–2025 jako významným společenským fenoménem s dopady na bezpečnost, sociální stabilitu a důvěru obyvatelstva v právní stát. Cílem je zhodnotit vývojové trendy a strukturální charakteristiky násilné trestné činnosti v České republice ve vymezeném období 2014–2025 a na základě komparace statistických dat identifikovat hlavní změny v její dynamice a vnitřní skladbě. Výzkum byl realizován smíšenou metodikou, a to deskriptivním rozborem statistických dat s kvalitativním rozborem vybraných kazuistik a judikatury. Rozbor ukázal dlouhodobě mírně klesající trend absolutního počtu násilných trestných činů, přičemž relativní podíl těchto činů na celkové kriminalitě zůstává stabilní a postupně se zvyšuje. Strukturálně dominuje méně závažné, avšak opakující se násilí, zatímco nejzávažnější formy, jako jsou vraždy či zabití, jsou okrajové. Pachatele tvoří převážně muži ve věku 18–64 let, přičemž mladistvá populace vykazuje po pandemickém poklesu nárůst násilného jednání. Riziko závažného a impulzivního násilí je zvýšeno konzumací alkoholu a psychotropních látek, sociální izolací, majetkovou motivací a individuálními psychologickými faktory. Práce rovněž identifikuje komplexní interakci individuálních, sociálních apod. determinant proměny struktury násilné kriminality. Z pohledu *de lege ferenda* se doporučuje kombinace represivních, resocializačních a preventivních opatření zahrnující postpenitenciární programy pro recidivisty, legislativní úpravy pro opakované delikty spojené s návykovými látkami, rozšíření dlouhodobých preventivních programů a cílené posílení technických a institucionálních opatření.

ABSTRACT

Příbylová, L. *The Development and Structural Characteristics of Violent Crime in the Czech Republic in 2014–2025*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 89 s. pgs. Supervisor: Mgr. Vladimír Hanousek, LL.M

Key words: Violent Crime, Crime in the Czech Republic, Development Trends, Crime Structure, Recidivism, Prevention, Criminal Law Measures, Offenders and Victims

The bachelor's thesis deals with violent crime in the Czech Republic in the period 2014–2025 as a significant social phenomenon with impacts on security, social stability, and public trust in the rule of law. The aim is to evaluate developmental trends and structural characteristics of violent crime in the Czech Republic within the defined period 2014–2025 and, on the basis of a comparison of statistical data, to identify the main changes in its dynamics and internal structure.

The research was conducted using a mixed methodology, namely a descriptive analysis of statistical data combined with a qualitative analysis of selected case studies and case law. The analysis demonstrated a long-term slightly decreasing trend in the absolute number of violent criminal offenses, while the relative share of these offenses in overall crime remains stable and is gradually increasing. Structurally, less serious but recurring forms of violence predominate, whereas the most serious forms, such as murder or manslaughter, are marginal.

Perpetrators are predominantly men aged 18–64, while the juvenile population shows an increase in violent behavior following a pandemic-related decline. The risk of serious and impulsive violence is increased by the consumption of alcohol and psychotropic substances, social isolation, property-related motivation, and individual psychological factors.

The thesis also identifies a complex interaction of individual, social, and other determinants influencing changes in the structure of violent crime. From the perspective of *de lege ferenda*, a combination of repressive, resocialization, and preventive measures is recommended, including post-penitentiary programs for recidivists, legislative amendments concerning repeated offenses associated with addictive substances, expansion of long-term preventive programs, and targeted strengthening of technical and institutional measures.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodiky bakalářské práce	11
2 Vymezení násilné trestné činnosti.....	12
2.1 Pachatelé násilné trestné činnosti.....	17
2.2 Legislativní rámec a trestněprávní nástroje.....	21
3 Teoretická východiska a kriminologické přístupy k násilí a násilné kriminalitě....	25
3.1 Kriminologické teorie násilí.....	25
3.1.1 Kriminologické teorie násilí relevantní pro zkoumané období.....	28
4 Příčiny a strukturální charakteristika násilné kriminality	32
5 Preventivní opatření násilné trestné činnosti a jejich účinnost	36
6 Výzkumná část práce	39
6.1 Metodika práce.....	39
6.1.1 Výzkumný design a použité metody	39
6.1.2 Výzkumný vzorek.....	40
6.1.3 Technika sběru dat a zpracování dat	40
6.1.4 Výzkumná omezení a limity práce.....	42
6.2 Vývoj násilné trestné činnosti v České republice	42
6.3 Struktura a nejčastější formy násilné trestné činnosti	46
6.4 Pachatelé a oběti násilné trestné činnosti	48
6.5 Rozbor kazuistik a judikátů.....	58
6.5.1 Kazuistika 1.....	58
6.5.2 Kazuistika 2.....	60
6.5.3 Kazuistika 3.....	61
6.5.4 Judikát 1	62
6.5.5 Judikát 2	64
6.6 Diskuze.....	65
6.6.1 Vývoj násilné trestné činnosti v České republice	65

6.6.2	Klíčové faktory struktury násilné trestné činnosti	68
6.6.3	Podíl recidivistů na celkovém objemu násilné kriminality	71
6.6.4	Prevence a návrhy de lege ferenda.....	72
	Závěr	74
	Seznam použitých zdrojů	76
	Seznam tabulek a grafů	87
	Seznam příloh.....	88
	Přílohy	89

Úvod

Násilná trestná činnost představuje jeden z nejzávažnějších fenoménů, kterým čelí moderní společnost, neboť přímo zasahuje do integrity jednotlivce a narušuje základní pocit bezpečí obyvatelstva. Násilná kriminalita není pouze právním konstruktem, ale složitým sociálně-patologickým jevem, jehož dynamika odráží hlubší změny ve struktuře společnosti.

V posledním desetiletí jsme v České republice svědky významných výkyvů v intenzitě i struktuře těchto deliktů, které jsou ovlivněny nejen socioekonomickými faktory, ale i bezprecedentními krizovými stavy.

Aktuálnost zvoleného tématu vyplývá především z potřeby reflektovat vývoj násilné kriminality v období, které zahrnuje jak relativně stabilní roky ekonomického růstu, tak období globální pandemie COVID-19. Tato krize vytvořila nové kriminogenní podmínky, které se projevily transformací tradičních forem násilí a nárůstem latentní kriminality v soukromé sféře. Předložená bakalářská práce se proto zaměřuje na kritický rozbor datových řad Policie ČR v období let 2014 až 2025, s cílem identifikovat hlavní vývojové trendy a strukturální proměny tohoto jevu.

Hlavním cílem práce je zhodnotit vývojové trendy a strukturální charakteristiky násilné trestné činnosti v České republice ve vymezeném období 2014–2025 a na základě komparace statistických dat identifikovat hlavní změny v její dynamice a vnitřní skladbě.

Práce je koncipována jako smíšený, převážně kvantitativně orientovaný deskriptivní výzkum s interpretačními prvky. Metodologický rámec je založen na sekundárním rozboru existujících statistických dat, což umožňuje zachytit dlouhodobý vývoj kriminality a zasadit jej do širšího bezpečnostního a kriminologického kontextu.

Výzkumný vzorek představují agregovaná statistická data o násilné trestné činnosti evidované v České republice v období let 2014–2025, která jsou metodicky srovnatelná a veřejně dostupná. Empirická data vycházejí zejména z oficiálních statistik Policie České republiky, doplněných vybranými údaji Českého statistického úřadu, a jsou zkoumána prostřednictvím nástrojů deskriptivní statistiky, meziroční komparace a výpočtu bazického indexu. Pozornost je zaměřena na vybrané druhy násilných trestných činů s významným zastoupením v celkové struktuře kriminality, přičemž rozbor zahrnuje rovněž komparativní posouzení jejich podílu v čase a základní deskriptivní

charakteristiku pachatelů a obětí. Součástí metodologického postupu je také doplňkový rozbor dokumentů a kazuistik, které umožňují kontextualizovat statistická zjištění a rozšířit interpretaci o typologické a motivační souvislosti násilné trestné činnosti.

V teoretické části práce, rozdělené do čtyř kapitol, budou vymezeny základní pojmy násilné trestné činnosti z hlediska trestního práva a kriminologie, budou definovány typologie pachatelů i obětí a představen bude legislativní rámec trestněprávních nástrojů. V druhé kapitole budou shrnuty klíčové odborné přístupy, východiska a kriminologické přístupy k násilí a násilné kriminalitě a ve třetí kapitole budou zmíněny příčiny a strukturální charakteristika násilné kriminality. Čtvrtá kapitola teoretické části se věnuje preventivním opatřením násilné trestné činnosti a jejich účinnosti. Praktická část obsahuje formulaci výzkumné otázky a samotné zpracování a vyhodnocení dostupných dat, přičemž zvláštní pozornost bude věnována meziročním výkyvům počtu násilných trestných činů, pohlaví pachatelů i obětí, jejich věkové struktuře, roli recidivy i roli sociálně patologických faktorů. Na základě získaných výsledků práce budou formulována doporučení pro legislativní a praktické posílení účinné prevence násilí v českém prostředí.

1 Cíl a metodiky bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývojové trendy a strukturální charakteristiky násilné trestné činnosti v České republice ve vymezeném období 2014–2025 a na základě komparace statistických dat identifikovat hlavní změny v její dynamice a vnitřní skladbě.

Na základě výzkumného cíle byla sestavena hlavní výzkumná otázka, která zní:

Jaké vývojové trendy a strukturální charakteristiky vykazovala násilná trestná činnost v České republice v období let 2014–2025?

Dílejší výzkumné otázky jsou:

1. Jak se v čase mění podíl recidivistů na celkovém objemu násilné kriminality?
2. Jaká je současná podoba legislativního rámce a preventivních opatření státu ve vztahu k aktuálním trendům u nejčastějších forem násilí?

Z metodologického hlediska je práce koncipována jako kvantitativně orientovaný deskriptivní výzkum doplněný o kvalitativní interpretační prvky. Základ výzkumu tvoří sekundární analýza statistických dat o registrované kriminalitě, zejména údajů Policie České republiky a Českého statistického úřadu, která umožňuje zachytit dlouhodobé vývojové trendy a strukturální změny v oblasti násilné trestné činnosti.

Data jsou zpracována pomocí metod deskriptivní statistiky a meziroční komparace, jejichž prostřednictvím jsou sledovány změny v počtu trestných činů, jejich podílu i dynamice vývoje v čase. Doplnkově je využit rozbor vybraných dokumentů, kazuistik a judikatury, který přispívá k hlubšímu pochopení kontextu, motivace pachatelů a charakteru jednotlivých forem násilné kriminality.

Podrobné vymezení výzkumného designu, popis datových zdrojů, analytických postupů a limitů práce je uveden v samostatné kapitole metodika bakalářské práce.

2 Vymezení násilné trestné činnosti

Trestní činnost je souborem trestných činů, které jsou českou legislativou definovány jako taková protiprávní jednání, jež ohrožují nebo poškozují chráněné zájmy, jako jsou život, zdraví, majetek nebo pořádek. Za páčání takových činů je možné uložit sankce, které jsou definovány trestním právem.¹

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v ustanovení § 13 uvádí, že trestným činem je takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně a zavinění. Podle § 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, lze trestní odpovědnost pachatele a s ní spojené trestní důsledky uplatňovat pouze v případech společensky škodlivých, v nichž nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Ustanovení § 111 téhož zákona dále stanoví, že trestným činem se rozumí pouze čin soudně trestný. Nestanoví-li jednotlivé ustanovení trestního zákoníku jinak, rozumí se trestným činem rovněž příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.

Trestné činy se podle závažnosti dělí na přečiny a zločiny. Přečiny představují všechny nedbalostní trestné činy a dále ty úmyslné trestné činy, u nichž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou přečiny. Zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, u nichž horní hranice trestní sazby činí nejméně deset let; u těchto trestných činů je trestná příprava i pokus, pokud trestní zákon nestanoví jinak.

Trestné činy lze dále členit podle významu chráněného zájmu a podle způsobu jednání, a to na trestné činy komisivní, spáchané aktivním konáním, a trestné činy omisivní, spáchané opomenutím.

Skutková podstata trestného činu představuje jeden z jeho formálních znaků. Jedná se o právní konstrukci vyjadřující typové znaky trestného činu, tedy souhrn objektivních a subjektivních znaků, které vymezují a vzájemně odlišují jednotlivé trestné činy. Tyto znaky jsou zakotveny ve zvláštní části trestního zákoníku a tvoří soubor skutečností určujících, o jaký konkrétní trestný čin se jedná. Skutková podstata současně vymezuje podmínky trestní odpovědnosti, a to prostřednictvím výčtu zákonných znaků trestného činu. Představuje abstraktní popis skutku, jenž je následně konkretizován v individuálním

---

¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2019, s. 28–29.

případě. Význam skutkové podstaty spočívá především v přesném vymezení podmínek trestní odpovědnosti, které jsou určeny právě zákonným vyjádřením jednotlivých znaků trestného činu.

Skutkové podstaty lze třídit podle několika hledisek. Za prvé podle vyjádření v zákoně na skutkové podstaty popisné, odkazovací a blanketní. Za druhé podle závažnosti trestného činu na skutkové podstaty základní, kvalifikované a privilegované. Za třetí podle struktury na skutkové podstaty jednoduché, složité a složené. Základní skutková podstata je zpravidla upravena v prvním odstavci příslušného ustanovení a představuje základní formu konkrétního trestného činu. Kvalifikovaná skutková podstata obsahuje kvalifikační okolnosti, které přistupují k základní skutkové podstatě a zvyšují typovou škodlivost činu. Naproti tomu privilegovaná skutková podstata vyjadřuje nižší typovou škodlivost; k základní skutkové podstatě zde přistupují okolnosti, které závažnost činu podstatně snižují, například v případě trestného činu zabití novorozенého dítěte matkou.²

Skutková podstata trestného činu se skládá z obligatorních a fakultativních znaků. Mezi obligatorní znaky patří objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Fakultativními znaky mohou být zejména místo, čas, prostředek, předmět útoku nebo pohnutka či motiv, pokud jsou zákonem výslovně stanoveny.

Obligatorní znaky jsou vymezeny čtyřmi skupinami znaků:³

- objektem, kterým jsou míněny společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestním právem, proti kterému trestný čin směřuje. Objekty se obvykle dělí na obecný objekt, což je souhrn všech společenských vztahů chráněných trestním právem (např. život, zdraví, majetek, svoboda), druhový objekt, kterým je myšlena skupina vztahů chráněných určitými ustanoveními (např. trestné činy proti životu a zdraví), a individuální objekt, což je konkrétní individuální zájem chráněný konkrétní skutkovou podstatou (např. život člověka);⁴
- objektivní stránkou, kterou je chápán způsob spáchání trestného činu a jeho následek, přičemž základními znaky objektivní stránky jsou jednání (aktivní konání nebo opomenutí tam, kde měl pachatel povinnost jednat), následek (u trestných činů komisivních a omisivních);⁵ a příčinná souvislost (kauzální

² PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 188–193.

³ SPIRIT, M. *Úvod do studia práva*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 104.

⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 178–181.

⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 185–187.

vztah) mezi jednáním pachatele a vzniklým následkem, která musí být v každém jednotlivém případě prokázána;⁶

- subjektem (pachatelem), tedy tím, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty; základními podmínkami trestní odpovědnosti subjektu přitom jsou věk (trestně odpovědný je ten, kdo dovršil 15 let věku) a přičetnost;⁷ vedle fyzických osob může být od roku 2012 (na základě zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim) subjektem trestného činu i právnická osoba;⁸
- subjektivní stránkou, kterou je vyjádřen psychický vztah pachatele k trestnému činu;⁹ obligatorním znakem subjektivní stránky trestného činu je zavinění, respektive úmysl¹⁰ či nedbalost¹¹.

Pokud čin všechny tyto znaky nevykazuje, nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu.¹²

V odborné teorii se často poukazuje na to, že čistě formální definice trestného činu (viz § 13 trestního zákoníku) zakládá trestnost jednání pouze na jeho označení zákonem, zatímco materiální stránka, resp. společenská škodlivost, hraje roli až při konkrétním posuzování viny a uplatnění zásady subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku). Kratochvíl ve svém rozboru konstatuje, že ačkoliv společenská škodlivost není legálním znakem skutkové podstaty, je třeba ji hodnotit v rámci naplnění této podstaty a s přihlédnutím k dalším okolnostem případu.¹³

Pojmovým znakem je také protiprávnost, čímž je míněn rozpor s právní normou, a to jak v rovině materiální, kterou je chápána společenská škodlivost činu,¹⁴ tak formální, přičemž čin je formálně protiprávní, pokud je v rozporu s právním řádem jako celkem.¹⁵

Nejvyšší soud v rozhodnutí 8 Tdo 407/2019 konstatuje, že „společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro

---

⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 207.

⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 144.

⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 376.

⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 229.

¹⁰ § 15 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹¹ § 16 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹² SPIRIT, M. *Úvod do studia práva*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 104.

¹³ KRATOCHVÍL, V. Případ, trestný čin, společenská škodlivost a vina v trestním právu (o zásadě subsidiarity trestní represe trochu jinak). *Právník: teoretický časopis pro otázky státu a práva*. 2015, roč. 154, č. 7, s. 552.

¹⁴ § 12, odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 136.

uplatňování zásady subsidiarity trestní represe“.¹⁶ Společenskou škodlivost je nutné posuzovat individuálně v každém konkrétním případě méně závažného trestného činu, a to s ohledem na kritéria uvedená v § 39 odst. 2 trestního zákoníku, všechny znaky skutkové podstaty a další okolnosti případu. Závěr o neaplikovatelnosti trestní odpovědnosti z důvodu subsidiarity trestní represe je namístě pouze tehdy, pokud posuzovaný skutek svou závažností neodpovídá běžným případům dané skutkové podstaty.

Je třeba zdůraznit, že trestný čin a kriminalita představují dva odlišné, avšak vzájemně související pojmy, jejichž rozlišování je základním předpokladem odborné práce. Trestný čin je tedy právním konstruktem, jehož obsah i hranice jsou určovány platnou trestněprávní normou a odrážejí hodnotové preference zákonodárce v konkrétním historickém a společenském kontextu, a za trestný čin lze považovat pouze takové jednání, které zákon výslovně označuje za trestné a se kterým spojuje uložení trestní sankce. Naproti tomu kriminalita představuje sociální jev, jenž zahrnuje souhrn trestných činů páchaných v určité společnosti, čase a prostoru a který nelze redukovat pouze na jejich právní definici.¹⁷

Násilná kriminalita není právním pojmem, ale pojmem kriminologickým,¹⁸ bývá používán především Policií ČR,¹⁹ přičemž tento pojem nebývá chápán jednotně, což se projevuje v tom, co je za násilí považováno a proti čemu směřuje (proti osobám, věcem apod.). Na tuto nejednotnost upozorňuje řada kriminologů, kteří poukazují na rozdíl mezi normativním přístupem trestního práva a empirickým přístupem kriminologie. Například Tarnacka uvádí, že kriminologie používá empirické metody, které se opírají o fakta a pozorování, zatímco trestní právo je normativní vědou, založenou na právně-dogmatických metodách a hodnotových posuzováních zákona a jeho aplikace.²⁰

---

¹⁶ ZÁKONY PRO LIDI. 8 Tdo 407/2019. Usnesení NS ze dne 16. 04. 2019. [online] 2019 [cit. 2026-02-23]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/8-tdo-407-2019>

¹⁷ BĚLÍK, V. e al. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, 2017, s. 41.

¹⁸ MAREŠOVÁ, A. a kol. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 10.

¹⁹ MAREŠOVÁ, A. a kol. *Násilná kriminalita v nejisté době*, s. 18.

²⁰ TARNACKA, A. Criminology versus criminal law – selected theoretical and practical aspect. *Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law*, 2021, 24(3), s. 37.

Nejobvyklejší pojetí násilí v právu a kriminologii chápe násilí jako útok na fyzickou či psychickou integritu člověka, a to prostřednictvím úmyslného použití fyzické síly nebo pohrůžky jejího použití vůči jiné osobě.²¹

Policie ČR za násilí považuje použití fyzické síly k překonání nebo zamezení odporu, a to jak skutečně kladeného, tak i předpokládaného. Do této kategorie spadá i situace, kdy je oběť lstí uvedena do stavu bezbrannosti (např. opilost), a tím ztrácí schopnost se účinně bránit. Pohrůžka násilím podle stejného zdroje představuje psychické působení na vůli jiné osoby. Nemusí se přitom jednat pouze o hrozbu bezprostředního útoku, ale i o násilí budoucí. Taková hrozba může být zaměřena jak proti napadenému, tak proti třetí osobě. Vyjádřena může být přímo nebo nepřímo, a to slovně, gestem či prostřednictvím dvojsmyslného jednání.²²

Takové násilí může být motivováno buď nepřátelstvím (např. vražda ze msty), nebo instrumentálně, kdy násilí slouží k dosažení jiného cíle (např. loupež za účelem obohacení).²³

Trestní zákon pojem násilí výslovně nedefinuje a trestné činy násilné povahy nejsou uvedeny jako samostatná skupina, ale nacházejí se v různých hlavách zvláštní části. Násilnými trestnými činy se přitom podle trestního zákoníku rozumí činy, které zahrnují použití násilí vůči jiné osobě nebo pohrůžku násilím. Patří sem zejména:

- trestné činy proti životu a zdraví – např. vražda (§ 140 trestního zákoníku), zabití (§ 141 trestního zákoníku), ublížení na zdraví (§ 145, § 146 trestního zákoníku), mučení a jiné nelidské zacházení (§ 149 TZ), atd.,
- trestné činy proti svobodě – např. obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), zbavení osobní svobody (§ 170 trestního zákoníku), loupež (§ 173 trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), atd.,
- některé trestné činy proti rodině a dětem – např. týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku), atd.

---

²¹ ŘEHOŘ, J. *Základy kriminologie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007, s. 37.

²² POLICIE ČR. *Násilné trestné činy*. [online] n.d. [cit. 2025-09-10]. Dostupné z [www: https://policie.gov.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx](https://policie.gov.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx)

²³ ŘEHOŘ, J. *Základy kriminologie*, s. 37.

- trestné činy narušující soužití lidí – např. nebezpečné vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku), nebezpečné pronásledování (§ 354 trestního zákoníku) atd.

V kriminologické terminologii se často rozlišuje násilná trestná činnost a závažná násilná trestná činnost, přičemž druhý termín odkazuje na kriminální jednání, které je násilné povahy a dosahuje určité míry závažnosti. Tato hranice intenzity však není dána jednotně a různé studie ji definují odlišně. Pojem závažné násilí se zpravidla užívá k označení takového násilného chování, které působí větší újmu a obvykle je trestáno přísnější sazbou než méně závažné násilné trestné činy.²⁴ Může jít například o homicidia, těžká ublížení na zdraví či sexuální napadení v brutálních formách.

I přes toto rozlišování mezi násilnou a závažnou násilnou trestnou činností v kriminologické literatuře zůstává hranice mezi těmito kategoriemi metodologicky neukotvena a pojímá mnoho různých významů.²⁵ Různé studie a statistické systémy používají různé konstrukce toho, co zahrnout pod závažnou násilnou trestnou činnost, což má přímý dopad na interpretaci trendů a rozbor intenzity násilných činů.

2.1 Pachatelé násilné trestné činnosti

Jak již bylo uvedeno výše, pachatelem trestného činu může být fyzická osoba, která v době spáchání činu dosáhla stanoveného věku a byla příčetná, současně právní řád připouští trestní odpovědnost právnických osob. Příčetnost je vedle věku jedním z obligatorních znaků subjektu trestného činu. Podle § 26 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, není trestně odpovědný ten, kdo v důsledku duševní poruchy v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání. O existenci nepřičetnosti rozhoduje soud na základě znaleckých posudků.²⁶

Teorií klasifikace pachatelů existuje řada. Například Cesare Lombroso klasifikoval zločince na vrozené zločince, epileptické zločince, zločince s neodolatelnou vášní, duševně nemocné a slabomyslné zločince, kam řadil i zločince s hraniční mentalitou

²⁴ BLATNÍKOVÁ, Š., ZEMAN, P., PRESLICKOVÁ, H., NOVOPACKÁ, M. *Kriminální historie pachatelů závažného násilí v ČR*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2021, s. 22.

²⁵ BLATNÍKOVÁ, Š. et al. *Kriminální historie a recidiva pachatelů závažných trestných činů*. [online] 2019. [cit. 2026-02-25]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/priloha-1-rvppk-rijen-2019-kriminalni-historie-pdf.aspx>

²⁶ MAREŠOVÁ, A. a kol. *Násilná kriminalita v nejisté době*, s. 18.

a občasné zločince, které dále dělil na pseudozločince, kriminaloidy a perzistentní pachatele neabnormálního typu.²⁷

Současná kriminologická literatura však Lombrosovu klasifikaci podrobuje kritice a považuje ji za metodologicky i eticky problematickou. Kritici poukazují zejména na biologický determinismus, absenci empiricky validních metod a na skutečnost, že Lombroso odvozoval závěry z nereprezentativních vzorků, často bez kontrolních skupin. Moderní autoři zdůrazňují, že kriminalita nemůže být vysvětlována na základě vrozených tělesných či mentálních znaků, neboť takový přístup ignoruje sociální, kulturní a situační kontext trestné činnosti a vede ke stigmatizaci určitých skupin obyvatel.²⁸ Naproti tomu současné klasifikace pachatelů vycházejí spíše z behaviorálních vzorců, kriminální kariéry, psychosociálních faktorů a interakce jedince s prostředím, nikoli z biologických znaků jako primární příčiny kriminality.²⁹

V rámci základní typologie lze rozlišit pět osobnostních typů pachatelů trestné činnosti: socializovaný typ, neurotický typ, psychopatický typ, mentálně nedostačivý typ a psychotický typ. Socializovaný pachatel páchá trestný čin pouze výjimečně a jeho motivace bývá zpravidla srozumitelná. Často se jedná o reakci na konkrétní životní situaci nebo čin spáchaný pod vlivem okamžitého tlaku (např. dopravní nehoda). U tohoto typu má trest převážně výchovný charakter. Myšlenkové pochody socializovaného pachatele odpovídají běžným společenským představám: reaguje pocity lítosti, sníženým sebevědomím, obavami z budoucnosti a úzkostným očekáváním reakcí okolí. Typicky se s tímto typem setkáváme mezi prvotrestanými. Neurotický pachatel se vyznačuje přítomností neurotických poruch, například zvýšenou úzkostností či hysterickými reakcemi. Velkou roli u něj hraje frustrace v rodině, nevyřešené konflikty a pocity méněcennosti. Často jde o mladé pachatele v období dospívání pocházející z dobře či středně situovaných rodin. Jejich trestná činnost bývá projevem protestu vůči rodině a někdy má charakter demonstrativního činu. Typicky se k tomu připojuje užívání alkoholu nebo drog. Krádeže nejsou motivovány skutečnou potřebou předmětu, ale spíše snahou na sebe upozornit. U starších neurotických pachatelů jde zpravidla o frustrované osoby (např. ženy v konfliktním manželství), jejichž jednání je afektivní a směřuje proti

---

²⁷ GRANIERI, E., FAZIO, P. The Lombrosian prejudice in medicine. The case of Epilepsy. Epileptic psychosis. Epilepsy and aggressiveness. *Neurological Sciences*. 2011, 33(1), s. 175–178. DOI: 10.1007/s10072-011-0568-6.

²⁸ KNEPPER, P., YSTEHEDE, P. J. (eds). *The Cesare Lombroso Handbook*. Taylor & Francis, 2013. ISBN 9781136184703.

²⁹ I. e. MILLER, M. J. Offender Classification. In: *21st Century Criminology: A Reference Handbook*. DOI: 10.4135/9781412971997.n90

dominantnímu partnerovi. Neurotik je možným pachatelem, nikoliv však nutně potenciálním, protože většina osob s neurotickými rysy své emoce zvládne. Práce s touto skupinou je obtížnější než se socializovanými pachateli, neboť neurotici trpí zvýšenými pocity viny. Je však možné na ně působit prostřednictvím morálních norem. Psychopatický pachatel je osobnost s výraznými odchylkami od běžné populace, což se odráží v jeho chování i prožívání. Tato kategorie je náchylnější ke kriminálnímu jednání více než socializovaný typ a většina recidivistů pochází právě z této skupiny. Psychopatické rysy se projevují širokou škálou poruch osobnosti, od paranoidních a schizoidních forem přes explozivní agresory, hysterické typy až po astenickou psychopatii. Mentálně nedostačivý pachatel se pohybuje na úrovni lehké až střední mentální retardace. Tito pachatelé se často dopouštějí násilných trestných činů a sociálně nežádoucích útoků, které mohou směřovat proti dětem či zvířatům. Jsou velmi sugestibilní a snadno ovlivnitelní okolím. Psychotický pachatel jedná pod vlivem psychotického stavu, například imperativních halucinací, abstinčních stavů apod. Jejich činy bývají často mimořádně brutální a motiv je pro okolí nesrozumitelný. Typickým příkladem je situace, kdy otec zabije své děti v důsledku psychotického bludu.³⁰

Matoušková prezentuje typologii pachatelů podle FBI, která je rozděluje na organizované a dezorganizované pachatele:

- organizovaný pachatel je nadprůměrně inteligentní, má mužný vzhled, často bývá nejmladší z více sourozenců, působí charismatičticky, je sociálně obratný, sexuálně zdatný a obvykle vlastní dopravní prostředek, zpravidla žije s partnerem, je ochotný se stěhovat, dokáže snášet tvrdou disciplínu, během činu kontroluje své emoce, zajímá se o reakce médií na svůj čin. Tito pachatelé si své činy pečlivě plánují, oběti si vybírají a často je osobně neznají. Bývají sociálně obratní a po činu se chovají předvídatelně. Vrací se na místo činu, manipulují se tělem a aranžují jej tak, aby vyvolalo pozornost, snaží se navázat přátelský vztah s policií, na výslech bývají dobře připraveni;
- dezorganizovaný pachatel naopak nevykazuje výše uvedené charakteristiky.³¹

---

³⁰ MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 134–135.

³¹ MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*, s. 136.

Dalších klasifikací je celá řada, například klasifikace pachatelů do dvou skupin, a to na akutní nebo krátkodobé pachatele a chronické pachatele (recidivisty),³² podle věku na mládež a dospělé pachatele, na impulzivní a premeditované pachatele, kteří své činy plánují³³.

Z hlediska osobnostních charakteristik bývají typickými pachateli osoby s nižším dosaženým vzděláním pocházející z nižších sociálních vrstev.³⁴ Část pachatelů vykazuje psychopatické rysy či agresivní tendence a u některých se vyskytují i různé formy duševních poruch. Současná kriminologická literatura však upozorňuje, že tyto charakteristiky nelze chápat jako kauzální ani univerzální vysvětlení násilné kriminality. Autoři zdůrazňují, že nízké vzdělání či socioekonomické postavení nejsou samy o sobě příčinami kriminality, ale spíše indikátory kumulace strukturálních nerovností a omezeného přístupu ke zdrojům, které mohou zvyšovat expozici rizikovým situacím.³⁵ Generalizace těchto znaků je proto považována za problematickou.

Významný podíl násilných trestných činů je páchán pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, jejichž užívání výrazně snižuje sebekontrolu a zvyšuje impulzivitu pachatelů.³⁶ Kritické studie však poukazují na to, že alkohol a drogy fungují spíše jako situační zesilovače násilí než jako jeho primární příčina.³⁷ Empirické výzkumy tvrdí, že samotná intoxikace násilné chování nevysvětluje bez zohlednění individuálních dispozic, sociálních norem daného prostředí a situačních spouštěčů konfliktu.³⁸

Kromě uvedených osobnostních a zdravotních faktorů se v empirických studiích jako rizikové faktory páchání násilných trestných činů identifikují rovněž problematické rodinné prostředí a rodinné konflikty, nízké socioekonomické postavení rodiny, absence

---

³² WHITTEN, T., MCGEE, T. R., HOMEL, R., FARRINGTON, D. P., TTOFI, M. Comparing the criminal careers and childhood risk factors of persistent, chronic, and persistent–chronic offenders. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*. 2018, 52(2). DOI: 10.1177/000486581878120.

³³ RAINE, A. *The Anatomy of Violence: The Biological Roots of Crime*. New York: Pantheon Books, 2013, s. 67–72.

³⁴ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 294.

³⁵ SAMPSON, R. J. Collective Efficacy Theory: Lessons Learned and Directions for Future Inquiry. In F. T. Cullen, J. P. Wright, & K. R. Blevins (Eds.), *Taking stock: The status of criminological theory*. Transaction Publishers, 2006.

³⁶ ŠIMOVČEK, I. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 338.

³⁷ PARKER, R. N., AUERHAHN, K. Alcohol, Drugs, and Violence. *Annual Review of Sociology*, 1998, č. 24, s. 291.

³⁸ Viz např. HOMEL, R., TOMSEN, S., THOMMENY, J. (1992). Public Drinking and Violence: Not Just an Alcohol Problem. *Journal of Drug Issues*, 1992, č. 22, s. 679–697. DOI: 10.1177/002204269202200315.

stabilních sociálních vazeb a nespolehlivá výchova, což může oslabit internalizaci sociálních norem a schopnost řešit konflikty nenásilnou cestou.³⁹

Dále se jako významné environmentální faktory uvádí selhání školního systému, včetně časté školní absence či vyloučení ze školy, a působení delikventních vrstevnických skupin, které může posílit prokriminální postoje a chování.⁴⁰ Školy a vrstevnické skupiny však nejsou jen rizikovým prostředím, ale mohou působit i preventivně.⁴¹ Zahraniční výzkumy ukazují, že inkluzivní školní politika, včasné intervence a podpora sociálních dovedností významně snižují riziko násilného chování, a to i u jedinců z vysoce rizikového prostředí.⁴²

2.2 Legislativní rámec a trestněprávní nástroje

Legislativa České republiky vymezuje nejen skutkové podstaty jednotlivých trestných činů, ale rovněž hmotněprávní a procesněprávní rámec trestní odpovědnosti, prevence kriminality a ochrany obětí, čímž poskytuje nástroje pro boj s násilnou kriminalitou. Samotné trestněprávní nástroje nejsou v českém právu definovány, ale jedná se o různé subjekty, předměty a procesní postupy spojené s trestním právem.

Základní právní normou upravující trestnou činnost je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Jak již bylo uvedeno, v části druhé obsahuje definice jednotlivých trestných činů proti životu, zdraví, svobodě a právům člověka.⁴³

Procesní rámec stíhání násilné kriminality je upraven zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), který upravuje postupy vyšetřování a zajištění důkazů, podávání obžaloby státním zástupcem, stíhání a soudní projednávání trestných činů, soudní řízení a možnost odvolání i výkon trestu a dohled nad pachatelem s cílem

---

³⁹ DAHLBERG, L. L., & SIMON, T. R. (2006). Predicting and preventing youth violence: Developmental pathways and risk. In J. R. LUTZKER (Ed.), *Preventing violence: Research and evidence-based intervention strategies* (s. 97–124). Washington, DC: American Psychological Association.

⁴⁰ ZÚŇIGA, D., CARRETTA, F., CONTRERAS, M., CORNEJO, E., GALLARDO, C., GUICHAPANI, I., & MUÑOZ, C. (2024). Systematic Review of Psychosocial Risk and Protective Factors in Children Reported from Developmental Criminology. *Children*, 11(8), 974. DOI: 10.3390/children11080974

⁴¹ LÖSEL, F., FARRINGTON, D. P. Direct Protective and Buffering Protective Factors in the Development of Youth Violence. *American Journal of Preventive Medicine*, 2012, roč. 43, č. 2, 2012, s. S8-S23, ISSN 0749-3797. DOI: 10.1016/j.amepre.2012.04.029.

⁴² WILSON, S., LIPSEY, M., DERZON, J. The Effects of School-Based Intervention Programs on Aggressive Behavior: A Meta-Analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2003, č. 71, s. 136–149. DOI: 10.1037/0022-006X.71.1.136.

DURLAK, J. A., WEISSBERG, R. P., DYMNIKI, A. B., TAYLOR, R. D. a SCHELLINGER, K. B. The impact of enhancing students' social and emotional learning: a meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 2011, roč. 82, č. 1, s. 405–432. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x

⁴³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2009. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

zajistit zákonnost a spravedlivý průběh trestního řízení, a zároveň chránit práva obětí i pachatelů.⁴⁴

Vedle hlavního rámce tvořeného těmito dvěma zákony, existují další speciální právní předpisy, které ochranu obětí doplňují a upravují postupy při konkrétních typech násilí.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, umožňuje policistům přijímat okamžitá opatření při domácím násilí, a to například vykázaním násilné osoby z místa společného bydliště (§ 29a) a poskytuje tak oběti okamžitou ochranu, čímž funguje také jako nástroj prevence rizika dalšího násilí.⁴⁵

Povinnosti orgánů sociálně-právní ochrany při zjišťování, prevenci a odstraňování případů týrání, zanedbávání či sexuálního zneužívání dětí upravuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, který konkrétně vymezuje postupy při zajištění bezpečí dítěte, možnosti jeho umístění do náhradní péče a spolupráci s policií a zdravotnickými zařízeními.⁴⁶

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), upravuje postupy soudů při trestných činech spáchaných mladistvými, přičemž bere v potaz zvláštnosti věku pachatele a zdůrazňuje preventivní a výchovný charakter soudního zásahu, čímž podporuje resocializaci mladistvých pachatelů a snižuje riziko recidivy.⁴⁷

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), se věnuje právu a ochraně obětí trestného činu a stanovuje povinnosti orgánů činných v trestním řízení při poskytování podpory a informací obětem.

---

⁴⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2009. Dostupné z [www](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40); <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

⁴⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2008. Dostupné z [www](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273); <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁴⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1999. Dostupné z [www](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359); <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

⁴⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003. Dostupné z [www](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218); <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

Zákon obsahuje i pravidla pro odškodnění, krizovou a psychologickou pomoc, právní poradenství a koordinaci služeb za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany obětí.⁴⁸

Trestněprávní opatření, která jsou používána v reakci na spáchání trestního činu a k ochraně společnosti před pachateli, dělí česká legislativa na tresty a ochranná opatření.⁴⁹ Nejtypičtější formou jsou právě tresty, které ukládá soud za spáchání trestného činu a slouží jako prostředek odplaty, prevence i resocializace. V ustanovení § 52 trestního zákoníku je uveden výčet trestů, které lze uložit. Jde o trest odnětí svobody, trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest, propadnutí majetku nebo věci, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztráta čestných titulů a vyznamenání a trest vyhoštění.⁵⁰

Při ukládání trestu je zohledňována povaha a závažnost činu, osobní, rodinné a majetkové poměry pachatele, jeho dosavadní život a možnosti nápravy. Důležité je i jeho chování po činu, a to snaha nahradit škodu, postoj v řízení (např. doznání, dohoda o vině a trestu) a případná spolupráce při objasnění trestné činnosti. Povaha a závažnost činu se určuje podle významu chráněného zájmu, způsobu provedení, následků, okolností spáchání a míry zavinění. Přihlíží se i k dopadu činu na oběť, pokud se k tomu vyjádřila. Soud dále bere v úvahu polehčující a přitěžující okolnosti, dobu uplynulou od činu, délku a průběh trestního řízení a již uložené, dosud nevykonané tresty, aby nedošlo k nepřiměřenému postihu pachatele.⁵¹ Každý z trestů má přitom jiný účel, intenzitu zásahu do práv pachatele a míru represivního účinku a jejich ukládání podléhá zásadám přiměřenosti, individualizace trestu⁵² a zásadě ultima ratio.⁵³

Vedle trestů jsou ukládána ochranná opatření, jejichž hlavním účelem je prevence a ochrana společnosti, případně léčba pachatele. Podle ustanovení § 98 trestního zákoníku rozlišujeme ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku a ochranná výchova.⁵⁴ Ochranné léčení se ukládá osobám, které spáchaly čin ve stavu nepřičetnosti nebo za ztížené přičetnosti a jejich pobyt na svobodě by byl nebezpečný.⁵⁵

---

⁴⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2013. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45)

⁴⁹ § 36 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵⁰ § 52 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵¹ § 39 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵² § 96 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵³ § 12 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵⁴ § 98 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵⁵ § 99 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zabezpečovací detenci ukládá soud nebezpečným pachatelům, kteří nejsou pro nepřičetnost trestně odpovědní, jejich pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti.⁵⁶ Soud může také uložit zabránění věci nebo části majetku, který byl použit či určen ke spáchání trestného činu nebo je výnosem z něho.⁵⁷ V případě pachatelů mladších 15 let, kteří spáchaly i čin jinak trestný, je pak ukládána ochranná výchova.

---

⁵⁶ § 100 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵⁷ § 101–102a zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

3 Teoretická východiska a kriminologické přístupy k násilí a násilné kriminalitě

Kriminologie je samostatná, multidisciplinární a empiricky orientovaná společenskovědní disciplína, která se zabývá zkoumáním kriminality, její strukturou, pachateli, oběťmi a mechanismy společenské kontroly.⁵⁸

Jak již bylo naznačeno výše, termín násilná kriminalita není právním termínem, ale pojmem kriminologickým.⁵⁹ Je pak také třeba zmínit skutečnost, že násilná kriminalita je de facto sociálním konstruktem, protože hranice mezi násilím, konfliktem a legitimním donucením (např. policejní zásah) jsou kulturně a historicky proměnlivé.⁶⁰

Násilí kriminologie vymezuje jako „jednorázové jednání, kterým jeden člověk druhému způsobí fyzickou silou nějakou škodu, případně jako uplatňování síly k překonání odporu“.⁶¹ Na druhou stranu psychologie a behaviorální vědy naopak pracují spíše s pojmem agrese, která je definována jako „akt nepřátelství nebo útoku směřující vědomě k poškození druhého, k omezení jeho svobody a ke způsobení psychické nebo fyzické bolesti“.⁶²

Kriminologie v užším významu pracuje s tzv. kriminální agresí, což je sociálně deviantní chování ohrožující či porušující zájmy chráněné trestním právem, přičemž subjekt při němž používá fyzickou sílu, její hrozbu a/nebo jiné formy verbální agrese (pomluvy, urážky), zpravidla s cílem poškodit objekt.⁶³

3.1 Kriminologické teorie násilí

Kriminologické teorie poskytují rámec, jak násilí a násilnou kriminalitu vysvětlovat, přičemž každá z nich nabízí odlišný pohled na sledovanou problematiku, každá má své silné a slabé stránky a není proto možné říci, že ta či ona je ta správná. Teorie je přitom

---

⁵⁸ GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2019, s. 23.

⁵⁹ MAREŠOVÁ, A. a kol. *Násilná kriminalita v nejisté době*, s. 10.

Srov. též GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 273–274.

⁶⁰ GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 144.

⁶¹ GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 274.

⁶² GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 273–274.

⁶³ GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 274.

možné rozdělit do dvou hlavních přístupů, a to na biologické teorie a sociologické teorie.⁶⁴

Biologická vysvětlení násilí vycházejí z biologického determinismu, že lidé se již jako zločinci rodí. Nejznámějším zastáncem tohoto přístupu je již zmíněný Lombroso, který čerpal z myšlenek Charlese Darwina a tvrdil, že zločinci jsou atavisté a že zločincem se člověk rodí: rodí se s určitými biologickými dispozicemi, které ho předurčují k páchání delikvence. Lombroso byl přesvědčen, že zločinci sdílejí řadu fyzických vlastností, jako jsou šikmé čelo, ustupující brada, velké uši s přirostlými ušními laloky atd.⁶⁵ Jeho přístup byl kritizován jako redukcionistický, ale položil základ pro zkoumání biopsychologických faktorů, konkrétně pro zkoumání biochemických faktorů (např. spojené se špatnou stravou nebo hormonální nerovnováhou), neurofyziologických faktorů (např. poruchy učení způsobené poškozením mozku), genetické dědičnosti a/nebo abnormality či inteligence.⁶⁶

V psychologii sehrála významnou roli teorie učení a agrese. Albert Bandura ve svém konceptu sociálního učení ukázal, že násilí se člověk může učit napodobováním vzorů a že mediální obrazy či rodinné prostředí mohou zvyšovat pravděpodobnost násilného chování.⁶⁷

Sociologické přístupy se naopak domnívají, že kriminalitu formují faktory vnější vůči jednotlivci, tj. jeho zkušenosti ve společnosti, vrstevnické skupině a rodině. Náleží sem například teorie sociální dezorganizace Clifforda R. Shawa a Henryho D. McKaye, kteří zjistili, že vzorce delikvence byly vyšší v oblastech charakterizovaných špatným bydlením, špatným zdravotním stavem, socioekonomickým znevýhodněním a přechodným obyvatelstvem, což je vedlo k domněnce, že kriminalita je funkcí dynamiky sousedství, a nikoli důsledkem jednotlivých aktérů a jejich jednání.⁶⁸

---

⁶⁴ SCOTTISH CENTRE FOR CRIME AND JUSTICE RESEARCH. *Theories and causes of crime*. [online]. 2016 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf>

⁶⁵ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*. Bratislava: Albatros Media Slovakia, 2020, s. 71–72.

⁶⁶ SCOTTISH CENTRE FOR CRIME AND JUSTICE RESEARCH. *Theories and causes of crime*. [online]. 2016 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf>

⁶⁷ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*, s. 364.

⁶⁸ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*, s. 80.

Další sociologickou teorií je Durkheimova teorie anomie vysvětlující rozpad společenských norem doprovázející rychlé společenské změny,⁶⁹ respektive Mertonova aplikace Durkheimových myšlenek na vysvětlení kriminality a deviací, podle které ke kriminalitě dochází, když existuje rozdíl mezi kulturními cíli společnosti (např. materiální bohatství, status) a strukturálními prostředky k jejich dosažení (např. vzdělání, zaměstnání).⁷⁰ V situaci, kdy jedinec nemůže legitimními prostředky dosáhnout uznávaného cíle, roste riziko frustrace a agresivního jednání nebo používání nelegitimních nebo nelegálních prostředků k zajištění úspěchu.⁷¹

Další významný proud tvoří subkulturní teorie, které k vysvětlení delikventních aktivit znevýhodněných skupin v 50. a 60. letech 20. století používaly koncepty statusové frustrace a rozdílných příležitostí. Náleží sem například teorie Alberta Cohena, který ukázal, že mladí lidé z nižších vrstev, kteří zažívají statusovou frustraci, mohou vytvářet subkultury, jež oceňují násilí a delikvenci jako prostředek získání prestiže.⁷² Na jeho myšlenky navázali Cloward a Ohlin a kriminalitu vysvětlovali jako důsledek rozdílného přístupu k ilegálním příležitostem v různých čtvrtích: kriminální (živící se kriminalitou), konfliktní (územní násilí a boje gangů) a retreatistické (drogy a alkohol).⁷³

Teorie sociální kontroly se zaměřuje na to, proč lidé dodržují zákon. V jejím rámci Travis Hirschi zformuloval, že lidé dodržují sociální normy díky silným sociálním vazbám a pokud jsou naopak tyto vazby narušené nebo slabé, dopouštějí se delikventních činů. Klíčovými složkami sociálních vazeb jsou:

- pouto – ve vztahu k ostatním lidem, jak silný nebo slabý je vztah jedince k ostatním,
- oddanost – ve vztahu ke společensky uznávaným cílům (například být ženatý/vdaná, být rodičem, mít práci),
- zapojení se – do konvenčních aktivit, čím více času jedinec stráví chováním v souladu se zákony, tím méně času má na porušování zákona, a

---

⁶⁹ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*, s. 78.

⁷⁰ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*, s. 79.

⁷¹ SCOTTISH CENTRE FOR CRIME AND JUSTICE RESEARCH. *Theories and causes of crime*. [online]. 2016 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf>

⁷² SCOTTISH CENTRE FOR CRIME AND JUSTICE RESEARCH. *Theories and causes of crime*. [online]. 2016 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf>

⁷³ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*, s. 81.

Srov. SCOTTISH CENTRE FOR CRIME AND JUSTICE RESEARCH. *Theories and causes of crime*. [online]. 2016 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf>

- víra – v morální platnost hodnot, norem společnosti, pokud byl jedinec vychován k dodržování zákona, je méně pravděpodobné, že se zapojí do trestné činnosti.⁷⁴

Moderní teorie pak vycházejí z toho, že násilná kriminalita je ovlivňována řadou faktorů biologických, psychologických, sociálních, kulturních či situačních, proto řada teorií přístupy integruje a propojuje. Například Elliottův model propojil teorii sociální kontroly, teorie anomie a teorie diferencovaných asociací, přičemž podle něj ke kriminálnímu jednání dochází tehdy, když je jedinec slabě připoután ke společnosti, prožívá napětí vyplývající z nemožnosti dosáhnout legitimních cílů a současně je vystaven delikventním vzorcům chování v rámci své sociální skupiny.⁷⁵

Základem pro další syntetické modely, které kombinují vnitřní predispozice s vlivy prostředí, se stala teorie obecného kriminálního modelu An Integrated Theoretical Perspective a Hirschiho, kteří kladou důraz na nedostatek sebekontroly. Ta je podle nich klíčovým faktorem většiny forem kriminality, včetně násilné, protože nízká sebekontrola je považována za výsledek rané socializace a neefektivní výchovy.⁷⁶

Situační prevence kriminality se primárně nesoustředí na osobnost pachatele, ale na prostředí a situace, v nichž k násilí dochází. Podle této teorie se kriminalita objevuje tam, kde se setká motivovaný pachatel s vhodným cílem a kde chybí efektivní kontrola,⁷⁷ proto situační prevence navrhuje omezovat příležitosti k páchání násilí např. lepším osvětlením ulic, omezením přístupu ke zbraním, regulací prodeje alkoholu či posílením přítomnosti policie na rizikových místech.

3.1.1 Kriminologické teorie násilí relevantní pro zkoumané období

V posledních letech se kriminologické teorie násilí stále více zaměřují na dříve marginalizované či neviditelné formy násilí, zejména domácí a genderově podmíněné násilí. Tyto přístupy zdůrazňují strukturální nerovnosti moci, dlouhodobé sociální tolerance k násilí v soukromé sféře a selhání institucionálních mechanismů ochrany obětí. Dnešní kriminologie tak opouští redukcionistické představy o násilí jako projevu sociální

⁷⁴ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*, s. 82.

Srov. SCOTTISH CENTRE FOR CRIME AND JUSTICE RESEARCH. *Theories and causes of crime*. [online]. 2016 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z [www: https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf](https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf)

⁷⁵ MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forezná psychológia*, s. 92.

Srov. též ELLIOTT, D., AGETON, S., CANTER, R. An Integrated Theoretical Perspective on Delinquent Behavior. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 1979, roč. 16, č. 1, s. 12–15.

⁷⁶ WICKERT, C. *General Theory of Crime*. [online]. April 24, 2019 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z [www: https://soztheo.com/theories-of-crime/control-theories/general-theory-of-crime-gottfredson-hirschi/](https://soztheo.com/theories-of-crime/control-theories/general-theory-of-crime-gottfredson-hirschi/)

⁷⁷ NEWMAN, G. CLARKE, R. V. *Rational Choice and Situational Crime Prevention*. New York: Routledge, 1997.

deviace okrajových skupin a akcentují jeho systémový a reprodukovatelný charakter. Násilí je v tomto pojetí chápáno jako významný indikátor kvality sociálních vztahů a fungování společnosti jako celku.⁷⁸

Níže jsou uvedeny tři kriminologické teorie násilí nejvíce využívané v české trestní politice a systému prevence kriminality v období sledovaném v praktické části práce.

Teorie rutinních aktivit, formulovaná Lawrenceem E. Cohenem a Marcusem Felsonem, vychází z předpokladu, že ke spáchání trestného činu dochází tehdy, pokud se v prostoru a čase setkají tři základní prvky, a to motivovaný pachatel, vhodný cíl a absence schopného dohledu.⁷⁹ Současná kriminologie tuto teorii chápe jako dynamický analytický rámec, který umožňuje vysvětlovat proměny kriminality v závislosti na změnách každodenních aktivit obyvatelstva, technologickém vývoji a institucionálních opatřeních.⁸⁰ Přestože samotný koncept vznikl dříve, jeho aplikace je nadále považována za relevantní, zejména při rozboru dlouhodobých společenských transformací a jejich dopadů na strukturu kriminality. V období přibližně mezi lety 1990–2000 lze teorii rutinních aktivit efektivně aplikovat na kontext společenských změn spojených s otevřením hranic, liberalizací trhu a zvýšenou mobilitou obyvatelstva. Změny v pracovních a volnočasových aktivitách vedly k častější nepřítomnosti osob v domácnostech a k rozšíření příležitostí pro majetkovou kriminalitu. Současně docházelo k oslabení tradičních forem neformální sociální kontroly, což se z pohledu teorie rutinních aktivit projevilo snížením schopného dohledu. Kriminalita tak nebyla nutně důsledkem nárůstu motivace pachatelů, ale spíše změněných vzorců každodenního života. Období zhruba mezi lety 2000–2015 je charakteristické rozvojem situační prevence, kamerových systémů a technologií posilujících dohled, což výrazně proměnilo podmínky definované teorií rutinních aktivit. Zvýšená míra formálního i neformálního dohledu vedla k poklesu některých forem pouliční a majetkové kriminality, zatímco jiné typy trestné činnosti se přesouvaly do méně kontrolovaných prostředí. V letech 2015–2025, zejména v souvislosti s pandemií COVID-19, došlo k zásadnímu narušení běžných rutinních aktivit. Omezení pohybu, práce z domova a zvýšený čas trávený

---

⁷⁸ MAREŠOVÁ, A. a kol. *Násilná kriminalita v nejisté době*, s. 26.

HEARN, J. et al. Violence Regimes: A Useful Concept for Social Politics, Social Analysis, and Social Theory. *Theor Soc.* 2022, č. 51, s. 565–594. DOI: 10.1007/s11186-022-09474-4.

⁷⁹ COHEN, L. E., FELSON, M. Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 1979, roč. 44, č. 4, s. 588–608. Dostupné z www.jstor.org/stable/2094589

⁸⁰ WILCOW, P., CULLEN, F. Situational Opportunity Theories of Crime. *Annual Review of Criminology*, 2018, č. 1, s. 123–148.

v domácím prostředí vedly ke snížení příležitostí pro některé druhy kriminality ve veřejném prostoru, avšak současně vytvořily podmínky pro nárůst domácího násilí. Teorie rutinních aktivit zde poskytuje vysvětlení tohoto posunu, neboť dochází ke zvýšenému kontaktu mezi potenciálním pachatelem a obětí v prostředí s omezeným dohledem třetích osob.

Teorie sociální dezorganizace patří mezi klasické sociologicky orientované kriminologické teorie a je spojována především s pracemi Clifforda R. Shawa a Henryho D. McKaye. Základním východiskem je předpoklad, že kriminalita a násilí jsou nerovnoměrně rozloženy v prostoru a že jejich výskyt úzce souvisí s charakteristikami lokálních komunit. Sociální dezorganizace vzniká v prostředích, kde dochází k oslabení sociálních vazeb, neformální sociální kontroly a sdílených norem, což omezuje schopnost komunity regulovat chování svých členů. Kriminalita je zde chápána nikoli jako důsledek individuálních patologií, ale jako strukturální produkt sociálních podmínek.⁸¹ V období mezi lety 1990–2000 lze teorii sociální dezorganizace aplikovat na kontext rychlých společenských transformací, zvýšené migrace a ekonomických změn. Oslabení tradičních komunitních vazeb, prostorová segregace a rostoucí sociální nerovnosti přispívaly k poklesu kolektivní kontroly v některých lokalitách. Kriminalita je interpretována jako důsledek narušené sociální struktury. V letech 2000–2015 se pozornost přesouvá k posilování komunitní prevence, přičemž technická bezpečnostní opatření sama o sobě nemohou dlouhodobě nahradit funkční sociální vazby. Empirické výzkumy ukazují, že oblasti s vyšší mírou kolektivní efektivity dosahují nižší úrovně násilí i přes přetrvávající strukturální znevýhodnění, což potvrzuje význam sociální koheze a neformální kontroly.⁸² V období 2015–2025, zejména v souvislosti s pandemií COVID-19, se význam sociální dezorganizace a kolektivní efektivity znovu zvýraznil. Sociální izolace, omezení kontaktů a tlak na domácí prostředí oslabilo komunitní dohled a zviditelnily nerovnosti mezi lokalitami. Zatímco komunity s vysokou mírou důvěry a spolupráce byly schopny lépe reagovat na krizové situace, v sociálně dezorganizovaných oblastech se zvýšilo riziko domácího a latentního násilí.

Obecná teorie napětí byla formulována Robertem Agnewem v roce 1992 jako rozšíření klasických teoretických přístupů k vysvětlení kriminality založených na frustraci a stresu.

---

⁸¹ KUBRIN, C., WEITZER, R. New Directions in Social Disorganization Theory. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 2003, č. 40. DOI: 10.1177/0022427803256238.

⁸² SAMPSON, R. J., RAUDENBUSH, S. W., FELTON, J. E. Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science*, 1997, roč. 277, č. 5328, s. 918–924. DOI:10.1126/science.277.5328.918.

Teorie vychází z předpokladu, že jedinci páchají kriminalitu jako reakci na negativní zkušenosti a stresové situace, které vytvářejí napětí. Napětí může vzniknout třemi základními způsoby:

- nepřítomnost pozitivně hodnocených cílů (např. finanční stabilita, společenské uznání),
- odstranění pozitivních podnětů (např. rozpad rodiny, ztráta zaměstnání),
- přítomnost negativních podnětů (např. šikana, diskriminace, domácí násilí),

přičemž jedinci na toto napětí reagují různými způsoby. Některé způsoby jsou legitimní (např. hledání sociální podpory), jiné mohou být kriminální (např. agresivní útoky, vandalismus, krádeže). Obecná teorie napětí se liší od tradičních teorií frustrace tím, že bere v úvahu širší spektrum stresorů, jejich subjektivní vnímání a sociální kontext, v němž k nim dochází.⁸³ V období po roce 1990 se tato teorie uplatňuje při rozboru kriminality související s novými životními stresory, jako jsou migrace, přizpůsobení se novým ekonomickým podmínkám nebo soutěž o pracovní příležitosti. Napětí vznikalo nejen na individuální úrovni, ale i na úrovni skupin a komunit, což mohlo zvyšovat riziko mládežnické kriminality a agresivního chování.⁸⁴ Rozvoj technologií, kamerových systémů a situace prevence po roce 2000 změnily nejen kriminalitu, ale i povahu napětí. Zvýšený dozor a regulace snižovaly příležitosti k tradičním formám trestné činnosti, ale nové formy stresorů (například sociální srovnávání díky internetu nebo online šikana) poskytovaly nové zdroje napětí, které mohly vést k digitální kriminalitě, podvodům nebo agresivnímu chování ve virtuálním prostředí.⁸⁵

---

⁸³ AGNEW, R. Foundation for a general strain theory of crime and delinquency. *Criminology*, 1992, roč. 30, č. 1, č. 47–88. DOI: 10.1111/j.1745-9125.1992.tb01093.x

⁸⁴ CHEN, X., ZHONG, H. Delinquency and Crime among Immigrant Youth—An Integrative Review of Theoretical Explanations. *Laws*, 2013, č. 2, s. 210–232. DOI: 10.3390/laws2030210

⁸⁵ BARLETT, C. P., RINKER, A., ROTH, B. Cyberbullying perpetration in the COVID-19 era: An application of general strain theory. *J Soc Psychol.*, 2021, roč. 161, č. 4, s. 466–476. DOI: 10.1080/00224545.2021.

4 Příčiny a strukturální charakteristika násilné kriminality

Příčin a strukturálních charakteristik násilné kriminality je celá řada a jde o soubor biologických, psychologických, sociálních, ekonomických i situačních vzájemně působících a často se i překrývajících faktorů, které zvyšují pravděpodobnost, že jedinec spáchá násilný trestný čin.

Biologické a psychologické strukturální charakteristiky násilné kriminality představují pravděpodobně nejvýznamnější skupinu faktorů, které ovlivňují predispozici jedince k agresivnímu a násilnému chování. Některé studie tvrdí, že násilí není jen důsledkem sociálních podmínek, ale i individuální genetické, neurobiologické a psychologické dispozice jedince. Kritici těchto studií však zdůrazňují, že biologická vysvětlení bez adekvátního sociálního a psychologického kontextu mohou vést k nepřesným závěrům o kauzalitě chování, protože genetické predispozice se mohou projevit pouze ve specifických prostředích.⁸⁶

Mezi biologické strukturální charakteristiky jsou v první řadě řazeny genetické predispozice, přičemž jejich vliv na míru agrese a impulzivity potvrzují i některé studie. Například studie dvojčat Wang et al. zkoumala genetické a environmentální shody a rozdíly mezi agresivním a neagresivním antisociálním chováním u dětských a dospívajících dvojčat chlapeckého a dívčího pohlaví a zjistila rozdíly mezi pohlavími a také rozmanité vzorce změn genetických a environmentálních faktorů.⁸⁷ Genetické predispozice se však nikdy neuplatňují izolovaně, jejich vliv je podmíněn interakcí s prostředím. O vlivu neurobiologických faktorů hovoří například Raine a kol. (1998), kteří zkoumali činnosti centrální nervové soustavy, zejména v oblasti prefrontální kůry a limbického systému, a zjistili, že emocionální, neplánující impulzivní vrazi jsou méně schopni regulovat a kontrolovat agresivní impulsy generované subkortikálními strukturami kvůli nedostatečné prefrontální regulaci čili že nadměrná subkortikální aktivita predisponuje k agresivnímu chování.⁸⁸

---

⁸⁶ SMITH, A. L., MEEHAN, T. *Nature versus Nurture: Biosocial Theories of Crime*. [online]. 2024 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: <https://oercollective.caul.edu.au/criminology-criminal-justice/chapter/nature-versus-nurture-biosocial-theories-of-crime>

⁸⁷ WANG, P., NIV, S., TUVBLAD, C., RAINE, A., BAKER, L. A. The genetic and environmental overlap between aggressive and non-aggressive antisocial behavior in children and adolescents using the self-report delinquency interview (SR-DI). *The Journal of Criminal Justice*. 2013, 41(5), s. 277–284. DOI: 10.1016/j.jcrimjus.2013.06.011.

⁸⁸ RAINE, A., MELOY, J. R., BIHRLE, S., STODDARD, J., LACASSE, L., BUCHSBAUM, M. S. Reduced prefrontal and increased subcortical brain functioning assessed using positron emission

Vliv mají i hormony, například studie Dolana, Andersona a Deakina spojuje sníženou funkci serotoninu, zvýšený testosteron a osobnostní poruchy s impulzivní agresi u pachatelů⁸⁹ nebo studie Pavlova, Chistiakova a Chekhonina uvádí, že nerovnováha v poměrech testosteron/serotonin a testosteron/kortizol (např. zvýšené hladiny testosteronu a snížené hladiny kortizolu) zvyšuje sklon k agresi kvůli snížené aktivaci nervových obvodů kontroly impulzů a autoregulace.⁹⁰ Naopak kritická literatura uvádí, že hormonální korelace jsou často malého až středního efektu a že bez komplexního modelu zahrnujícího sociální faktory zůstávají interpretačně nedostatečné.⁹¹

Mezi psychologické strukturální charakteristiky patří například poruchy osobnosti, psychické poruchy, impulzivita, závislosti, ale i traumata a zanedbávání v dětství. O důležitosti duševního zdraví pachatele hovoří například studie Černého a kol., která prokázala, že osoby trpící psychotickou poruchou mají několikanásobně vyšší riziko spáchání násilného trestného činu ve srovnání s kontrolní populací bez psychózy.⁹²

Někteří současní kriminologové však upozorňují, že ryze biologická nebo psychologická vysvětlení bez zapojení sociálních determinant vedou k redukcionismu a ignorují sociální konstrukci kriminality, což může zkreslovat empirické závěry o příčinách trestných činů. Tyto názory argumentuje, že biosociální přístupy musí zahrnovat sociální kontext interakcí prostředí a individuálních predispozic.⁹³

Kromě duševních poruch hraje roli i míra užívání alkoholu a drog, protože alkohol snižuje zábrany a schopnost sebekontroly, čímž zvyšuje riziko konfliktů, agrese a impulzivitu a je také často přítomen v sociálním prostředí, kde je agrese více tolerována. Teorie sociální dezorganizace upozorňují na souvislost mezi kriminalitou a delikvencí

---

tomography in predatory and affective murderers. *Behavioral Sciences & the Law*. 1998, 16(3), s. 319–332. DOI: 10.1002/(sici)1099-0798(199822)16:3<319::aid-bsl311>3.0.co;2-g

⁸⁹ DOLAN, M., ANDERSON, I., DEAKIN, J. F. W. Relationship between 5-HT function and impulsivity and aggression in male offenders with personality disorders. *British Journal of Psychiatry*. 2001;178(4), s. 352–359. DOI: 10.1192/bjp.178.4.352

⁹⁰ PAVLOV, K. A., CHISTIAKOV, D. A., CHEKHONIN, V. P. Genetic determinants of aggression and impulsivity in humans. *Journal of Applied Genetics*. 2012 Feb;53(1), s. 61–82. DOI: 10.1007/s13353-011-0069-6. Epub 2011 Oct 13. PMID: 21994088.

⁹¹ Wang, Y., Wang, H., Cai, J., Yu, W., Zhang, Y., Zhang, Y., Tang, Z. Association Between Estradiol and Human Aggression: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Psychosom Med.*, 2023, roč. 85, č. 9, s. 754–762. DOI: 10.1097/PSY.0000000000001247

⁹² ČERNÝ, M., HODGINS, S., KUČÍKOVÁ, R., KÁŽMÉR, L., LAMBERTOVÁ, A., NAWKA, A., NAWKOVÁ, L., PARZELKA, A., RABOCH, J., BOB, P., VEVERA, J. Violence in persons with and without psychosis in the Czech Republic: risk and protective factors. *Neuropsychiatric Disease and Treatment* [online]. 2018, 14, s. 2793–2805. DOI: 10.2147/NDT.S167928

⁹³ SMITH, A. L., MEEHAN, T. *Nature versus Nurture: Biosocial Theories of Crime*. [online]. 2024 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: <https://oercollective.caul.edu.au/criminology-criminal-justice/chapter/nature-versus-nurture-biosocial-theories-of-crime>

a sociálně-ekonomickými podmínkami prostředí, zejména koncentrací chudoby, nezaměstnaností, nízkou mírou sociální kontroly a rozpadem tradičních komunitních vazeb.⁹⁴

Studie Černého a kol. uvádí, že zvýšená hladina užívání drog a alkoholu koreluje s vyšší pravděpodobností spáchat násilný čin.⁹⁵

Vedle individuálních strukturálních charakteristik hrají při formování osobnosti a hodnotového systému dítěte roli také výchova a prostředí, přičemž se zdá, že traumatické zkušenosti z dětství jsou významným prediktorem násilného chování. Podle Widoma a Maxfielda osoby, které v dětství zažívaly týrání, sexuální zneužívání nebo zanedbávání, vykazují vyšší pravděpodobnost násilného chování v dospělosti.⁹⁶ Studie Bandury, Ross a Rosse ukázala, že děti mají tendenci imitovat agresivní chování, které pozorují u modelů ve svém okolí. Ve experimentu bobo doll byly děti vystaveny situacím, v nichž osoby projevovaly fyzickou a verbální agresi vůči nafukovací panence, a výsledky experimentu odhalily, že děti, jež sledovaly agresivní model, samy častěji projevovaly jak fyzické, tak verbální agresivní chování ve srovnání s dětmi, které nebyly svědky takových modelů.⁹⁷

Ne každé traumatické zážitky však vedou automaticky k násilí, resilienční faktory, včetně podpory pečujících dospělých, pozitivních vrstevnických vztahů a školních intervencí, mohou významně snižovat riziko přenosu násilného chování do dospělosti.⁹⁸

Nisbett a Cohen hovoří dokonce tzv. kultuře cti, která vychází z přesvědčení, že osobní a rodinná reputace je pro sociální status jednotlivce zásadní, a tento faktor může zvyšovat pravděpodobnost násilných konfliktů, neboť jedinec může pociťovat morální či sociální povinnost reagovat agresivně na jakýkoli čin, který je interpretován jako ohrožení jeho

---

⁹⁴ SAMPSON, R. J., GROVES, W. B. Community structure and crime: testing social-disorganization theory. *American Journal of Sociology*. 1989, 94(4), s. 777. ISSN 0002-9602.

⁹⁵ ČERNÝ M. A KOL. Violence in persons with and without psychosis in the Czech Republic: risk and protective factors. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*. 2018.

⁹⁶ WIDOM, C. S., MAXFIELD, M. G. An update on the "Cycle of Violence". *NIJ Research in Brief* [online]. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, 2001, s. 1 [cit. 2025-09-14]. Dostupné z [www: https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/184894.pdf](https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/184894.pdf)

⁹⁷ BANDURA, A., ROSS, D., ROSS, S. A. Transmission of aggression through imitation of aggressive models. *Journal of Abnormal and Social Psychology*. 1961, 63(3), s. 575–582. DOI: 10.1037/h0045925.

⁹⁸ DUBOW, E. F., HUESMANN, L. R., BOXER, P. a SMITH, C. Childhood and adolescent risk and protective factors for violence in adulthood. *Journal of Criminal Justice*, 2016, roč. 45, s. 26–31. DOI: 10.1016/j.jcrimjus.2016.02.005.

cti.⁹⁹ Anderson však tvrdí, že kultura cti zvyšuje pravděpodobnost násilných konfliktů pouze tam, kde je agrese tolerována a legální represivní instituce nejsou efektivní.¹⁰⁰

Je tedy evidentní, že násilné chování nelze vysvětlit jediným faktorem, ale že jde o komplexní součinnost individuálních predispozic, prostředí, kulturních norem a podmínek.

---

⁹⁹ NISBETT, R. E., COHEN, D. *Culture of Honor: The Psychology of Violence in the South*. Boulder: Westview Press, 1996, s. 3–20.

¹⁰⁰ Např. ANDERSON, E. *Code of the Street: Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner City*. Norton & Company, 1999. ISBN 0-393-04023-2.

5 Preventivní opatření násilné trestné činnosti a jejich účinnost

Prevence kriminality je spolu s represí součástí trestní politiky. Termínem prevence (z lat. *praeventus* ve významu zákrok předem) je obecně myšleno předcházení nějakým zpravidla negativním vlivům s cílem zamezit či snížit výskyt a šíření takového rizikového chování.¹⁰¹ V souvislosti s kriminalitou se jedná o „*společenská opatření zaměřená na předcházení sociálně patologickým jevům ve společnosti*“.¹⁰² Evropská síť prevence kriminality (EUCPN) pak prevenci kriminality definuje jako „*eticky přijatelné a na důkazech postavené aktivity zaměřené na snižování rizika páčání kriminality a jejich škodlivých následků s hlavním cílem usilovat o zlepšení kvality života a bezpečí jednotlivců, skupin obyvatel i celých komunit*“.¹⁰³

Prevence tak představuje soubor nerepresivních opatření, čímž jsou míněny činnosti státních, veřejnoprávních i soukromých subjektů, které jsou zaměřeny na předcházení trestné činnosti a snižování strachu z kriminality. Náleží sem opatření, jejichž cílem je omezit rozsah a závažnost kriminality a zmírnit její následky, a to buď snižováním kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Do prevence spadá sociální i situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany a pomoci obětem trestných činů. Prevence kriminality úzce souvisí také s prevencí dalších sociálně patologických jevů, především různých forem závislostí.¹⁰⁴

Prevence kriminality se obecně rozděluje do tří úrovní, a to na prevenci primární, sekundární a terciární. Primární prevence kriminality zahrnuje výchovné, vzdělávací, volnočasové a osvětové aktivity zaměřené na veřejnost, zejména na děti a mládež. Zvláštní důraz je kladen na pozitivní ovlivňování dětí a mládeže, například prostřednictvím podpory vhodného trávení volného času či možností sportovního vyžití. Roli zde hrají rodiny, školy a místní komunity, které podporují zdravé sociální prostředí a předcházejí rizikovému chování. Sekundární prevence se soustředí na rizikové jedince

---

¹⁰¹ NEŠPOR, Z. R. *Prevence* [online]. n. d. [cit. 2025-09-26]. Dostupné z [www: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Prevence](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Prevence)

¹⁰² ZOUBKOVÁ, I., MAREŠOVÁ, A. A KOL. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 141.

¹⁰³ IPREV.CZ. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z [www: https://www.iprev.cz/prevence-rizikoveho-chovani/1-prevence-kriminality-2](https://www.iprev.cz/prevence-rizikoveho-chovani/1-prevence-kriminality-2)

¹⁰⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z [www: https://mv.gov.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx](https://mv.gov.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx)

a skupiny, u nichž je vyšší pravděpodobnost, že se stanou pachateli či oběťmi trestné činnosti. Cílené programy se zaměřují na omezení sociálně patologických jevů, jako jsou závislosti, záškoláctví, vandalismus či dlouhodobá nezaměstnanost, a na včasné řešení kriminogenních situací. Terciární prevence má za cíl resocializaci osob, které již trestnou činnost páchaly. Zahrnuje podporu pracovního uplatnění, rekvalifikace, poradenství a pomoc při zajištění bydlení, aby se snížila pravděpodobnost recidivy.¹⁰⁵

Z hlediska struktury je možné prevenci rozdělit do tří hlavních oblastí, a to na sociální prevenci, situační prevenci a prevenci viktimmnosti a pomoc obětem. Sociální prevence se zaměřuje na podporu socializace a integrace jedinců a na zlepšení společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za hlavní příčiny kriminality. Situační prevence pracuje s tezí, že kriminalita se vyskytuje v určitém čase, na určitých místech a za specifických okolností, a pomocí režimových, fyzických a technických opatření se snaží tyto podmínky minimalizovat. Prevence viktimmnosti a pomoc obětem zahrnuje podporu bezpečného chování a psychickou přípravu ohrožených osob. Realizuje se prostřednictvím poradenství, tréninku obranných strategií a informování o technických možnostech ochrany.¹⁰⁶

Zhodnotit účinnost preventivních opatření kriminality je obtížné provést metodologicky. Hodnocení účinnosti je obvykle založeno na sledování statistických trendů kriminality, rozboru recidivy a srovnávání území či populací, kde byla opatření realizována, s těmi, kde nikoliv.¹⁰⁷

Výzkumy potvrzují, že promyšlené strategie prevence kriminality snižují jak míru páchání trestné činnosti a viktimizace, tak i zároveň zvyšují bezpečnost společnosti a podporují její udržitelný rozvoj.¹⁰⁸ Například výzkum experimentu s tzv. hot-spot policing realizovaný v Pittsburghu ukázal, že vyšší policejní přítomnost v místech s koncentrací kriminality má pozitivní vliv na snížení vážné násilné kriminality o 25,3 %

---

¹⁰⁵ PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

¹⁰⁶ PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

¹⁰⁷ SHERMAN, L. W., GOTTFREDSON, D. C., MACKENZIE, D. L., ECK, J., REUTER, P. A BUSHWAY, S. *Preventing crime: What works, what doesn't, what's promising: A report to the United States Congress*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice, 1997. Dostupné též: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/165366NCJRS.pdf>

¹⁰⁸ IPREV.CZ. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://www.iprev.cz/prevence-rizikoveho-chovani1-prevence-kriminality-2>

v místech, která byla identifikována jako tzv. hot spot.¹⁰⁹ Preventivní programy přinášejí také dlouhodobé ekonomické přínosy, zejména v podobě snížení nákladů na trestní justici a dalších společenských škod spojených s kriminalitou. Prevenci kriminality je však nutné vnímat v širším rámci prevence rizikového chování a ne jen izolovaně.¹¹⁰

---

¹⁰⁹ FITZPATRICK, D. J., GORR, W. L., NEILL, D. B. *Policing chronic and temporary hot spots of violent crime: a controlled field experiment* [online]. 2020 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z [www: https://arxiv.org/abs/2011.06019](https://arxiv.org/abs/2011.06019)

¹¹⁰ IPREV.CZ. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z [www: https://www.iprev.cz/prevence-rizikoveho-chovani1-prevence-kriminality-2](https://www.iprev.cz/prevence-rizikoveho-chovani1-prevence-kriminality-2)

6 Výzkumná část práce

V praktické části bakalářské práce je proveden rozbor násilné trestné činnosti v České republice na základě dostupných statistických dat za období 2015–2025. Pozornost je věnována zejména vývoji celkového počtu násilných trestných činů, jejich struktuře, meziročním výkyvům a problematice pachatelů a obětí a klasifikaci z pohledu pohlaví, věku a role recidivy i návykových látek. Na základě vyhodnocení empirických dat a identifikovaných trendů jsou formulovány závěry a doporučení směřující k posílení účinnosti prevence násilné kriminality v českém prostředí.

6.1 Metodika práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývojové trendy a strukturální charakteristiky násilné trestné činnosti v České republice ve vymezeném období 2014–2025 a na základě komparace statistických dat identifikovat hlavní změny v její dynamice a vnitřní skladbě.

Na základě výzkumného cíle byla sestavena hlavní výzkumná otázka, která zní:

Jaké klíčové faktory ovlivnily proměnu struktury násilné trestné činnosti v České republice za poslední desetiletí?

Dílčí výzkumné otázky jsou:

1. Jak se v čase mění podíl recidivistů na celkovém objemu násilné kriminality?
2. Odpovídá současná legislativa a preventivní opatření státu na aktuální trendy u nejčastějších forem násilí?

6.1.1 Výzkumný design a použité metody

Práce je zpracována jako smíšený kvantitativně orientovaný deskriptivní výzkum doplněný interpretačními prvky, jehož cílem je systematické zmapování vývojových trendů a vnitřní struktury násilné trestné činnosti v České republice.

Výzkum je založen na sekundárním rozboru již existujících statistických dat, která byla shromážděna jinými institucemi pro evidenční a statistické účely, což umožňuje zachytit dlouhodobé trendy kriminality a zasadit je do širšího kontextu. Základ metodického rámce tvoří deskriptivní rozbor statistických údajů, jejímž cílem je systematicky popsat sledované jevy, nikoli vysvětlovat jejich příčiny ani testování hypotéz. Tento přístup je vhodný zejména pro dlouhodobé sledování vývojových trendů a jejich komparaci

v časové perspektivě, přičemž umožňuje zachovat vysokou míru objektivity a srovnatelnosti dat.

Součástí metodologického rámce je rovněž rozbor dokumentů a kazuistik, která plní doplňkovou a kontextualizační funkci ke kvantitativnímu rozboru statistických dat. Tento postup zahrnuje rozbor vybrané relevantní judikatury a kazuistik zpracovaných Institutem pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP), které jsou využity k hlubšímu dokreslení příčin násilné trestné činnosti, motivace pachatelů a jejich typologických charakteristik. Její přínos spočívá především v rozšíření pohledu na strukturu násilné kriminality a v zasazení statistických zjištění do širšího kriminologického kontextu.

6.1.2 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvoří agregovaná statistická data o násilné trestné činnosti evidované v České republice v období let 2014–2025. Volba tohoto časového vymezení je zdůvodněna skutečností, že pro uvedené období jsou k dispozici ucelené, metodicky srovnatelné a veřejně dostupné statistické údaje evidované Policie České republiky, což umožňuje provést konzistentní časový rozbor bez výrazných zkreslení způsobených změnami v evidenční praxi. Zároveň se jedná o dostatečně dlouhé časové období, které umožňuje identifikovat dlouhodobé trendy i krátkodobé výkyvy ve vývoji násilné kriminality.

Pozornost je zaměřena na vybrané druhy násilných trestných činů, zejména na úmyslné ublížení na zdraví, loupež, nebezpečné vyhrožování a další relevantní skutkové podstaty zahrnované do kategorie násilné trestné činnosti dle oficiální kriminalistické statistiky. Výběr těchto trestných činů je zdůvodněn jejich významným zastoupením v celkovém objemu násilné kriminality a jejich vysokou společenskou závažností, která je činí klíčovými pro rozbor bezpečnostní situace v České republice.

6.1.3 Technika sběru dat a zpracování dat

Základním zdrojem empirických dat jsou oficiální statistiky registrované kriminality Policie České republiky, zejména výroční zprávy o kriminalitě a databáze evidované trestné činnosti. Tyto zdroje jsou doplněny vybranými statistickými údaji Českého statistického úřadu, které slouží k základní kontextualizaci dat. Použitá data mají agregovanou povahu a zachycují pouze evidované případy trestné činnosti, nikoli skutečný celkový rozsah kriminality ve společnosti.

Statistická data jsou zpracována pomocí deskriptivní statistiky, která je definována jako soubor metod pro popis a sumarizaci základních charakteristik dat, jejich rozložení, četností a relativního zastoupení jednotlivých kategorií. Deskriptivní statistika umožňuje jednoduše prezentovat data formou tabulek, grafů a procentuálních podílů, čímž usnadňuje interpretaci trendů a strukturálních změn.¹¹¹ Klíčovou analytickou metodou je meziroční komparace, která spočívá ve srovnávání hodnot statistických ukazatelů z jednotlivých po sobě následujících let, a to jak v absolutních číslech, tak v relativních podílech. Tento postup umožňuje identifikovat změny ve vývoji počtu trestných činů, jejich podílu na celkové kriminalitě a posoudit dynamiku trendů v čase. Meziroční komparace je užitečná zejména při sledování dlouhodobých tendencí, výkyvů a případných strukturálních posunů ve výskytu jednotlivých typů trestných činů.¹¹²

Veškerá získaná data byla převedena do vlastních analytických tabulek, které sloužily jako podklad pro další statistické zpracování. Následně byla data graficky znázorněna prostřednictvím tabulek a grafů s cílem zpřehlednit vývojové trendy a usnadnit sledování meziročních výkyvů v počtu a struktuře násilných trestných činů.

Součástí je rovněž výpočet bazického indexu násilné kriminality, jenž vyjadřuje relativní změny počtu násilných trestných činů ve vztahu k vybranému základnímu roku indexovanému na hodnotu 100. Tento postup eliminuje zkreslení způsobené absolutními hodnotami a umožňuje jasněji posoudit dynamiku vývoje kriminality.

Struktura násilné trestné činnosti je analyzována prostřednictvím komparativního rozboru jednotlivých druhů násilných trestných činů, přičemž pozornost je věnována jejich podílu na celkovém objemu násilné kriminality a změnám tohoto zastoupení v čase. Tento postup umožňuje identifikovat dominantní formy násilné kriminality v českém prostředí a sledovat jejich proměny v delším časovém horizontu.

Charakteristiky pachatelů a obětí jsou zpracovány podle typologie pachatelů a obětí na základě dat od IKSP a dostupných statistických údajů Policie České republiky, a to se zaměřením zejména na věk, pohlaví, recidivu a roli návykových látek. Rozbor těchto

---

¹¹¹ WALKER, I. *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada, 2013, s. 65.

¹¹² STATISTIKA & MÝ. *Meziroční a meziměsíční srovnání*. [online] n.d. [cit. 2026-01-29]. Dostupné z [www: https://statistikaamy.csu.gov.cz/o-slozitem-jednoduse-mezirocni-a-mezimesicni-srovnani-2-2](https://statistikaamy.csu.gov.cz/o-slozitem-jednoduse-mezirocni-a-mezimesicni-srovnani-2-2) CFI. *YoY (Year over Year)*. [online] n.d. [cit. 2026-01-29]. Dostupné z [www: https://corporatefinanceinstitute.com/resources/accounting/year-over-year-yoy-analysis](https://corporatefinanceinstitute.com/resources/accounting/year-over-year-yoy-analysis)

charakteristik má výhradně deskriptivní charakter a jejím cílem je základní strukturální popis osob zapojených do násilné trestné činnosti.

6.1.4 Výzkumná omezení a limity práce

Původní výzkumný záměr této bakalářské práce předpokládal využití primárního kvalitativního šetření, konkrétně polostrukturovaných rozhovorů s pachateli či oběťmi násilné trestné činnosti, případně s odborníky z praxe. V průběhu zpracování práce se však ukázalo, že získání relevantního a dostatečně velkého výzkumného vzorku pro tento typ šetření je v rámci časových a kapacitních možností bakalářské práce objektivně nerealizovatelné. Z tohoto důvodu byl výzkumný design transformován. Hlavní těžiště výzkumu se přesunulo k sekundárnímu rozboru kvantitativních statistických dat Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR. Aby však byl zachován původní požadavek na hlubší vhled do problematiky a propojení teorie s praxí, byla kvantitativní data doplněna o kvalitativní rozbor vybraných kazuistik a soudních rozhodnutí. Limitací tohoto přístupu je závislost na sekundárních datech a oficiálních statistikách, které nemusí plně reflektovat latentní kriminalitu, nicméně pro zhodnocení trendů a posouzení účinnosti preventivních opatření je tento postup metodologicky validní a adekvátní

6.2 Vývoj násilné trestné činnosti v České republice

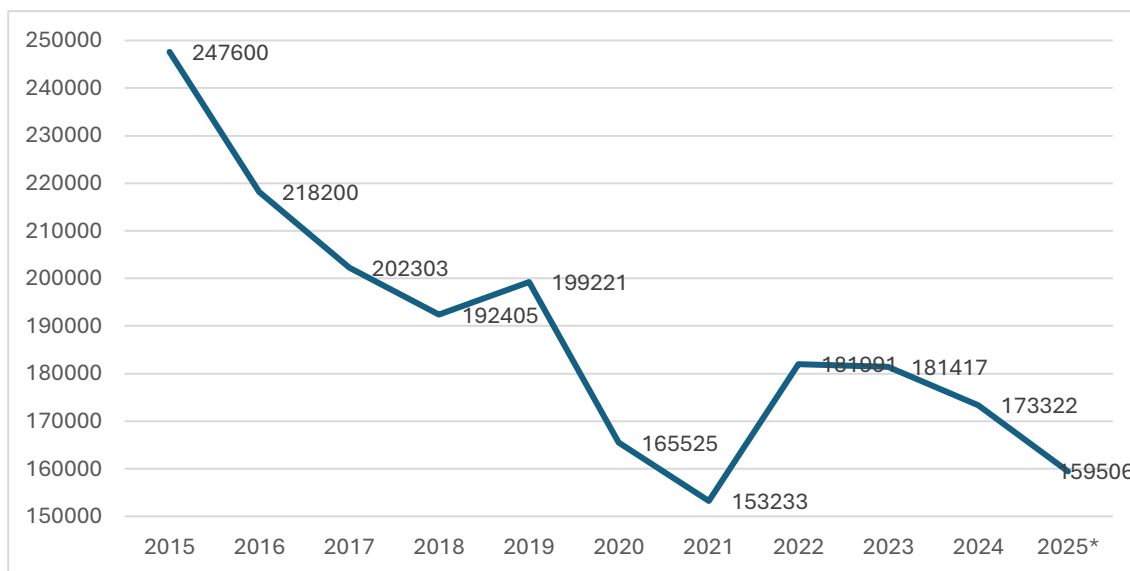
Rozbor vývoje násilné trestné činnosti v letech 2015 až 2025 se opírá jak o oficiální záznamy registrované kriminality v policejní evidenci, tak o údaje ze statistických údajů Českého statistického úřadu. Statistiky však pokrývají pouze registrovanou kriminalitu, u řady forem násilné trestné činnosti nejsou případy hlášeny. Vývoj registrované násilné kriminality v ČR v letech 2015–2025 je zobrazen v tabulce 1 níže:

Tabulka 1 Vývoj registrované násilné kriminality v ČR v letech 2015–2025¹¹³

Rok	Celková kriminalita	Z toho násilná krim.	Bazický index násilné kriminality	Z toho násilná krim. v %	Objasněnost násilné krim. v %
2015	247.600	15.669	100,0	6,3 %	70,5 % ¹¹⁴
2016	218.200	14.233	90,8	6,5 %	71,3 % ¹¹⁵
2017	202.303	13.672	87,3	6,8 %	71,6 %
2018	192.405	13.553	86,5	7 %	70,1 %
2019	199.221	13.606	86,9	6,8 %	68,8 %
2020	165.525	12.247	78,2	7,4 %	66,6 %
2021	153.233	11.958	76,3	7,8 %	63,8 %
2022	181.991	13.180	84,1	7,2 %	62,0 %
2023	181.417	13.115	83,7	7,2 %	63,0 %
2024	173.322	13.708	87,5	7,9 %	60,8 %
2025*	159.506	12.899	82,3	8,08 %	

* k 30. 11. 2025

Graf 1 Vývoj registrované kriminality v ČR v letech 2015–2025¹¹⁶

* k 30. 11. 2025

¹¹³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www.csu.gov.cz/kriminalita?pocet=10&start=0&podskupiny=081&razeni=-datumVydani

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z www.csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf

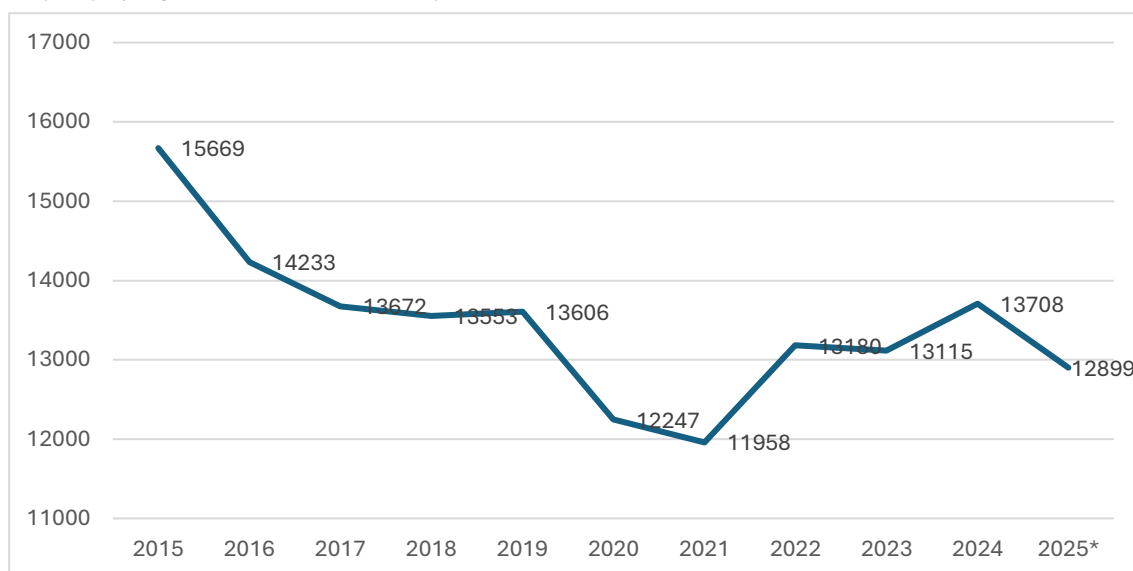
¹¹⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2014)*. [online]. 2016 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z [www: https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2015-ve-srovnani-s-rokem-2014.aspx](https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2015-ve-srovnani-s-rokem-2014.aspx)

¹¹⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*. [online]. 2017 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z [www: https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2016.aspx](https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2016.aspx)

¹¹⁶ Autorka práce.

Graf 1 znázorňuje dlouhodobě klesající trend registrované kriminality v České republice v období let 2015–2021, kdy počet evidovaných trestných činů poklesl z přibližně o jednu třetinu. Nejvýraznější meziroční pokles je patrný v roce 2020, což je spojováno s dopady pandemie COVID-19 a s ní souvisejícími restrikcemi, které vedly k omezení pohybu osob a sociálních interakcí. V roce 2022 dochází k dočasnému nárůstu kriminality, jenž lze chápat jako důsledek návratu k běžnému fungování společnosti po pandemickém období, avšak v následujících letech je opět patrná klesající tendence, přičemž údaj za rok 2025 má orientační charakter.

Graf 2 Vývoj registrované násilné kriminality v ČR v letech 2015–2025¹¹⁷

* k 30. 11. 2025

Graf 2 zachycuje dlouhodobý pokles registrované násilné kriminality v České republice, který je patrný zejména do období pandemie COVID-19. I zde je nejvýraznější snížení spojeno s pandemií a souvisejícími restriktivními opatřeními. V postpandemickém období dochází k opětovnému nárůstu a následnému kolísání, což lze interpretovat jako návrat k běžnému fungování společnosti a stabilizaci kriminality na úrovních vyšších než v době restrikcí, avšak nižších než v předpandemickém období.

Ve srovnání s celkovou registrovanou kriminalitou vykazuje násilná kriminalita odlišnou dynamiku vývoje, neboť její pokles v období pandemie byl méně výrazný než u majetkové a hospodářské kriminality, která je silně závislá na příležitostech a pohybu osob. Zatímco celková kriminalita po roce 2021 postupně kolísá a spíše stagnuje, násilná kriminalita má tendenci k mírnému opětovnému nárůstu, což je spojováno s návratem

¹¹⁷ Autorka práce.

sociálních interakcí, konzumací alkoholu a přetrvávajícími psychosociálními dopady krizového období.

Tabulka 2 Bazický index násilné kriminality¹¹⁸

Rok	Násilná kriminalita (počet)	Bazický index
2015	15.669	100,0
2016	14.233	90,8
2017	13.672	87,3
2018	13.553	86,5
2019	13.606	86,8
2020	12.247	78,2
2021	11.958	76,3
2022	13.180	84,1
2023	13.115	83,7
2024	13.708	87,5
2025*	12.899	82,3

Bazický index v tabulce 2 názorně dokumentuje postupný pokles násilné kriminality po bazickém roce, přičemž nejvýraznější snížení je patrné kolem hodnot odpovídajících letům 2020–2021, kdy počet násilných trestných činů klesl přibližně na 76–78 % úroveň bazického roku. V následujících letech lze pozorovat částečné oživení násilné kriminality, avšak ani v závěru sledovaného období nedochází k návratu na úroveň bazického roku. Celkový trend tak potvrzuje dlouhodobě nižší intenzitu násilné kriminality ve srovnání s počátečním stavem, a to i přes krátkodobé výkyvy v jednotlivých letech.

Podíl násilné kriminality na celkové kriminalitě v sledovaném období vykazuje postupně rostoucí tendenci. Zatímco v předpandemických letech se tento podíl vyvíjel relativně stabilně, v období pandemie a zejména po ní je patrné jeho zvyšování, což souvisí především s výraznějším poklesem celkové kriminality oproti kriminalitě násilné. Ta je obecně méně závislá na příležitostech spojených s veřejným prostorem a její relativní váha proto v celkové struktuře kriminality narůstá i v situacích, kdy absolutní počty trestných činů kolísají. Násilná kriminalita tak představuje stále významnější složku celkového obrazu, a to i přes celkový pokles trestné činnosti.

Vývoj objasněnosti násilné kriminality je však znepokojující (viz tabulka 1). Její vývoj vykazuje dlouhodobě klesající tendenci, která je patrná zejména v posledních letech sledovaného období. Přestože je násilná kriminalita tradičně objasňována ve vyšší míře než jiné druhy trestné činnosti, dochází postupně k oslabování, což je patrně zapříčiněno vyšší komplexností případů, změnami v charakteru násilných činů a rostoucí

¹¹⁸ Autorka práce.

administrativní i personální zátěží orgánů činných v trestním řízení. Zhoršující se míra objasňenosti představuje významný problém, který může negativně ovlivňovat důvěru veřejnosti v činnost policie a dalších orgánů činných v trestním řízení.

6.3 Struktura a nejčastější formy násilné trestné činnosti

Struktura násilné trestné činnosti je v policii i statistických přehledech běžně členěna podle jednotlivých skutkových podstat, které zahrnují zejména úmyslné ublížení na zdraví, fyzické útoky, loupeže, výtržnictví, nebezpečné vyhrožování, vydírání či jiné formy ohrožení osobní bezpečnosti.

Podrobná struktura a absolutní počty evidovaných násilných trestných činů jsou uvedeny v příloze I, která obsahuje kompletní přehled jednotlivých kategorií v členění podle sledovaných let.

Ve všech sledovaných letech je nejčastějším násilným trestným činem úmyslné ublížení na zdraví (§ 145–146a TZ). Přestože v některých letech výrazně narůstají i jiné skutkové podstaty (např. nebezpečné vyhrožování či porušování domovní svobody), žádná z nich v absolutních hodnotách nepřekonává tuto kategorii. Tento typ trestné činnosti vykazuje postupný pokles v počátečním období, zejména před pandemií COVID-19, což naznačuje dlouhodobý trend snižování těchto činů. Během pandemických let je patrný výraznější útlum, pravděpodobně v důsledku omezení osobních kontaktů a společenských aktivit. V letech 2022–2024 dochází k mírnému nárůstu, avšak úroveň před pandemií nejsou plně dosaženy, což lze interpretovat jako částečnou stabilizaci tohoto segmentu kriminality na nižší úrovni.

Druhým nejčastějším skutkem je nebezpečné vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku). Počet případů tohoto trestného činu vykazuje relativně stabilní trend s mírnými meziročními výkyvy. V období pandemie je patrný pokles, který je méně výrazný než u úmyslného ublížení na zdraví. Po pandemii se projevuje opětovný nárůst, s tendencí návratu k předpandemickým hodnotám. Tento vývoj naznačuje, že nebezpečné vyhrožování je citlivé na společenské a institucionální omezení, ale jeho dynamika není tak volatilní jako u fyzicky násilných činů. Jeho četnost souvisí především s konfliktními situacemi v rámci rodinných, partnerských či sousedských vztahů.

Třetím nejčastějším skutkem je porušování domovní svobody (§ 178). U tohoto typu kriminality je patrný relativně stabilní trend s mírnými kolísáními do roku 2021. Rok 2022 vykazuje jednorázový výrazný nárůst, který zřejmě souvisí s metodickým přepisem

dat nebo výjimečným statistickým záznamem, jelikož následné roky se hodnoty vrací zpět na úroveň před nárůstem. Lze říci, že porušování domovní svobody je dlouhodobě méně volatilní, s menší citlivostí na pandemické omezení než fyzické útoky.

Zajímavým rysem tabulky je strukturální dominance deliktů s nižší intenzitou fyzického násilí, zejména úmyslného ublížení na zdraví, nebezpečného vyhrožování a porušování domovní svobody, zatímco nejzávažnější skutky (vraždy, zabití, braní rukojmí) zůstávají dlouhodobě na velmi nízkých absolutních hodnotách, což ukazuje, že násilná kriminalita v ČR má spíše charakter každodenních konfliktních situací než krajních forem násilí.

V následujících částech této podkapitoly jsou podrobněji analyzovány pouze vybrané skutkové podstaty, a to vraždy a loupeže. Tyto dvě formy násilné kriminality jsou předmětem samostatného komentáře a interpretace z důvodu jejich specifického charakteru a dopadu na veřejnou bezpečnost.

V oblasti vražd byla v letech 2015–2025 patrná proměnlivá, avšak relativně stabilní tendence. Většina vražd byla motivována osobními vztahy, často spojenými s konflikty v partnerských a rodinných vztazích, finančními spory, vydíráním, drogovou kriminalitou nebo prostitucí. Závažným a dlouhodobě sledovaným jevem zůstával vysoký počet brutálně spáchaných vražd, zejména vůči seniorům a blízkým příbuzným, přičemž pachatelé byli často recidivisté v příbuzenském vztahu k oběti. V některých letech došlo k nárůstu vražd spáchaných na objednávku nebo s loupežným motivem, avšak tyto případy představovaly menší podíl. Alkohol a psychotropní látky se u části vražd vyskytovaly jako významný faktor zvyšující míru brutality činu. U některých případů byla patrná i duševní porucha pachatele, která negativně ovlivňovala průběh trestného činu. Celkově byla struktura motivací poměrně konzistentní, s důrazem na osobní vztahy, finanční motivy a impulzivní jednání spojené s drogami, alkoholem či dluhy.

V případě loupeží byl patrný kolísavý trend s postupným meziročním snižováním počtu trestných činů v první polovině sledovaného období, s výjimkou mírných nárůstů v některých letech. Nadále přetrvával trend pouličních loupežných přepadení, kdy se pachatelé zaměřovali zejména na osamělé chodce, především ženy, děti a seniory, vůči nimž disponovali fyzickou či početní převahou. Loupeže na finančních ústavech a jejich pobočkách se v průběhu let objevovaly spíše sporadicky, někdy s výrazným meziročním poklesem, jindy s mírným nárůstem. Mezi typické cíle loupeží patřily kromě pouličních přepadení také obchody, herny, čerpací stanice a provozovny s cenným zbožím, jako jsou

zlatnictví či prodejny luxusních hodinek. Specifickou skupinou pachatelů byly často mladistvé osoby, které při páchání trestné činnosti využívaly početní převahu a cíleně se zaměřovaly na odcizení hotovosti, platebních karet a drobných cenností. Celkově lze říci, že motivace pachatelů loupeží byla převážně materiální, a to buď jako přímý zisk, nebo jako prostředek ke krytí dluhů či zajištění prostředků na drogy či jiné návykové látky.

Pandemie COVID-19 a související restriktivní opatření se v roce 2020 projeví poklesem celkové násilné kriminality, zejména u loupeží, což svědčí o výrazném vlivu sociálních a environmentálních faktorů na páchání těchto trestných činů. V následujících letech došlo k postupnému návratu počtu vražd i loupeží na předpandemické úrovní, přičemž motivace a charakter trestných činů zůstávaly obdobné jako v předchozích letech.

6.4 Pachatelé a oběti násilné trestné činnosti

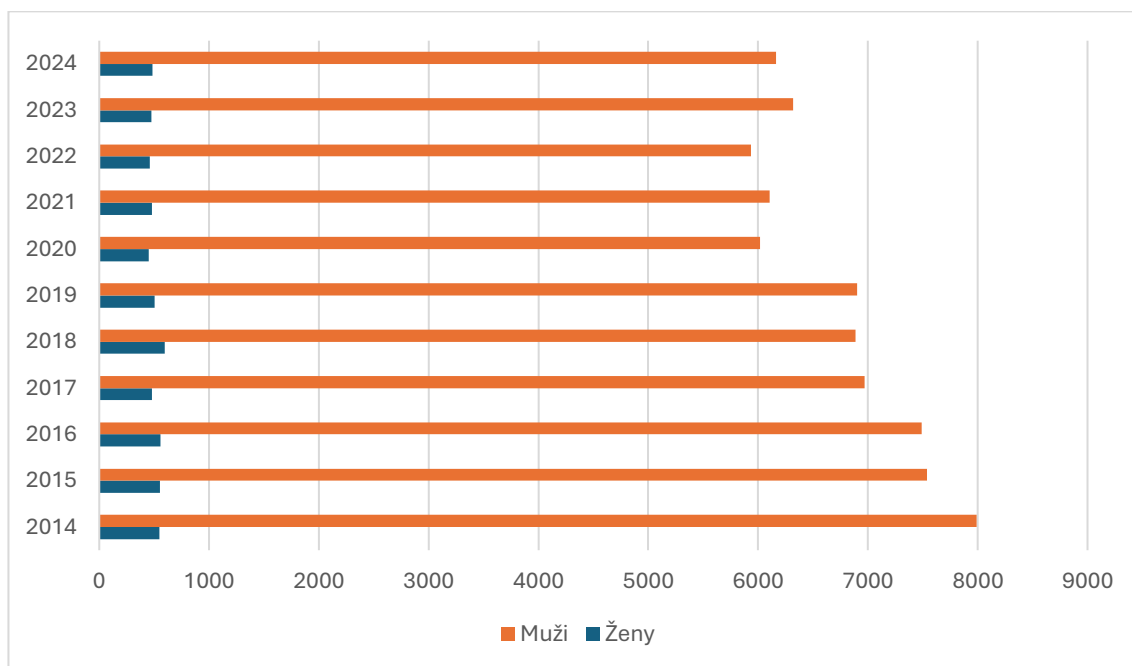
Podkapitola se zaměřuje na základní sociodemografické charakteristiky pachatelů a obětí násilné trestné činnosti, zejména věk, pohlaví, roli recidivy a vlivu návykových látek.

Tabulka 3 Násilná kriminalita – počet odsouzených osob v ČR podle pohlaví, 2014–2024¹¹⁹

Rok	Celkem	Bazický index	Pohlaví	
			Ženy	Muži
2014	8541	100,0	549	7992
2015	8090	94,7	551	7539
2016	8047	94,2	557	7490
2017	7452	87,3	482	6970
2018	7483	87,6	594	6889
2019	7405	86,7	503	6902
2020	6469	75,7	451	6018
2021	6585	77,1	482	6103
2022	6399	74,9	462	5937
2023	6790	79,5	473	6317
2024	6647	77,8	484	6163

¹¹⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-02-09]. Dostupné z [www: https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf](https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf)

Graf 3 Násilná kriminalita – počet odsouzených osob v ČR podle pohlaví, 2014–2024¹²⁰

Tabulka 3 a graf 3 zachycují dlouhodobý pokles počtu odsouzených osob za násilnou kriminalitu v České republice, který je patrný zejména do období pandemie COVID-19. Tento vývoj odráží obecný trend snižování registrované kriminality i změny v sociálních podmínkách, přičemž pandemické období představuje zlom, kdy dochází k výraznějšímu útlumu trestné činnosti. V následujících letech je patrné mírné kolísání, avšak bez návratu k úrovním typickým pro počátek sledovaného období, což lze interpretovat jako stabilizaci násilné kriminality na nižší hladině.

Z hlediska genderové struktury odsouzených je po celé sledované období patrná výrazná dominance mužů, která představuje stabilní a dlouhodobý rys násilné kriminality. Počet odsouzených žen zůstává relativně nízký a vykazuje spíše drobné výkyvy bez výrazné trendové změny, zatímco vývoj celkového počtu odsouzených je primárně determinován změnami v počtu odsouzených mužů. Tento vzorec odpovídá závěrům kriminologických studií, které násilnou kriminalitu dlouhodobě spojují především s mužskou populací.

Bazický index potvrzuje dlouhodobý pokles počtu odsouzených osob za násilnou kriminalitu oproti roku 2014, přičemž nejvýraznější propad nastává v letech 2020–2022, kdy se hodnoty pohybují pouze kolem 75 % úrovně bazického roku. Následné mírné zvýšení v letech 2023–2024 nedosahuje hodnot před rokem 2017.

¹²⁰ Autorka práce.

Tabulka 4 Násilná kriminalita – počet odsouzených osob v ČR podle věku, 2014–2024¹²¹

Rok	Celkem	Věková skupina		
		15–17 let	18–64 let	65 let a více
		počet	počet	počet
2014	8541	521	7959	61
2015	8090	452	7546	92
2016	8047	413	7544	90
2017	7452	389	6978	85
2018	7483	412	6980	91
2019	7405	477	6830	98
2020	6469	438	5959	72
2021	6585	458	6038	89
2022	6399	420	5863	116
2023	6790	472	6204	114
2024	6647	525	6008	114

Jak je vidět v tabulce 4, z hlediska věkové struktury odsouzených je po celé sledované období dominantní skupina osob v produktivním věku, která dlouhodobě představuje rozhodující podíl odsouzených za násilnou kriminalitu a zároveň určuje celkový trend vývoje. Skupina mladistvých vykazuje spíše stagnující až mírně kolísající vývoj bez výrazných dlouhodobých změn, zatímco u osob ve vyšším věku je patrný pozvolný nárůst jejich zastoupení, což může souviset s demografickým stárnutím populace i se změnami ve struktuře násilných trestných činů. Tento trend odráží skutečnost, že většina odsouzených osob za násilné trestné činy patří do věkové skupiny dospělých ve věku 18–64 let. Literatura uvádí, že z hlediska věku se násilná kriminalita vyskytuje častěji u mladších osob, přičemž nejrizikovější skupinu tvoří muži do třiceti let.¹²² Relativně nízký počet osob ve věkové skupině 65+ je v souladu s mezinárodními statistickými poznatky o tom, že starší populace je méně zastoupena mezi pachateli závažných trestných činů.¹²³

¹²¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-02-09]. Dostupné z [www: https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf](https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf)

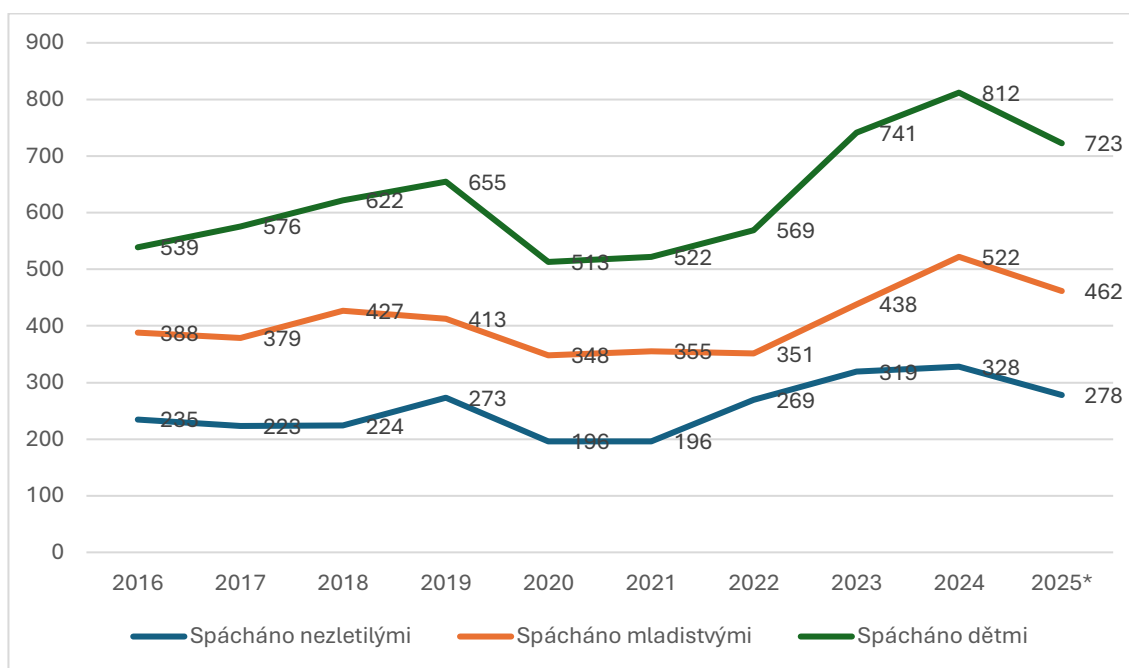
¹²² GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 294.

¹²³ PERKINS, C. A. *Age Patterns of Victims of Serious Violent Crime*. [online]. July 1997 [cit. 2026-02-09]. Dostupné z [www: https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/apvsvc.pdf](https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/apvsvc.pdf)

Tabulka 5 Vývoj počtu násilných trestných činů spáchaných osobami mladšími 18 let v letech 2016–2025¹²⁴

Rok	Spácháno nezletilými	Bazický index	Spácháno mladistvými	Bazický index	Spácháno dětmi	Bazický index
2016	235	100,0	388	100,0	539	100,0
2017	223	94,9	379	97,7	576	106,9
2018	224	95,3	427	110,1	622	115,4
2019	273	116,2	413	106,4	655	121,5
2020	196	83,4	348	89,7	513	95,2
2021	196	83,4	355	91,5	522	96,8
2022	269	114,5	351	90,5	569	105,6
2023	319	135,7	438	112,9	741	137,5
2024	328	139,6	522	134,5	812	150,6
2025*	278	118,3	462	119,1	723	134,1

Graf 4 Vývoj počtu násilných trestných činů spáchaných osobami mladšími 18 let v letech 2016–2025¹²⁵

Tabulka 5 a graf 4 zachycují vývoj násilné trestné činnosti páchané osobami mladšími osmnácti let a ukazují, že tento segment kriminality vykazuje výraznější kolísání než kriminalita dospělých pachatelů. V prvních sledovaných letech je patrný spíše stagnující až mírně rostoucí trend, který je přerušen v období pandemie COVID-19, kdy dochází k dočasnému poklesu násilné kriminality nezletilých v souvislosti s omezením školní docházky, volnočasových aktivit a sociálních kontaktů. V postpandemickém období se

¹²⁴ Autorka práce dle ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z [www: https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf](https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf)

¹²⁵ Autorka práce.

však opět projevuje výrazná růstová tendence, zejména u nejmladších věkových skupin, což naznačuje návrat a v některých případech i zesílení rizikového chování mladých osob.

Při rozlišení jednotlivých věkových kategorií je zřejmé, že mladiství a děti se na celkovém vývoji podílejí rozdílným způsobem. U mladistvých je patrné kolísání s výraznějším nárůstem v posledních letech sledovaného období, zatímco u dětí se dlouhodobě rýsuje výraznější růstová tendence, která je po pandemii obzvláště patrná. Tento vývoj má patrně souvislosti s psychosociálními dopady pandemie, oslabením preventivních mechanismů školy a rodiny a zvýšenou mírou konfliktů v dětských kolektivech.

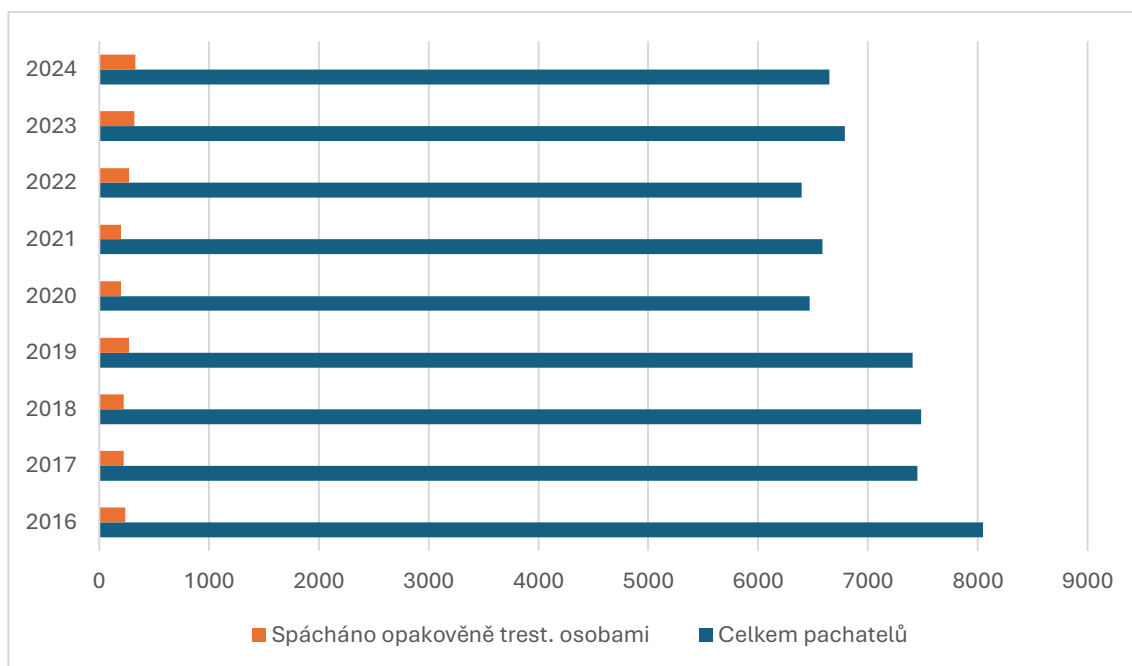
Bazický index ukazuje výrazné kolísání trestné činnosti nezletilých v čase, přičemž po poklesu v letech 2020–2021 na přibližně 83 % úrovně roku 2016 následuje výrazný nárůst, kulminující v roce 2024 téměř na 140 % bazického období. U mladistvých je patrný mírnější pokles oproti bazickému roku do roku 2017, následovaný kolísavým vývojem a výrazným propadem v období 2020–2022, kdy se hodnoty pohybují kolem 90 % úrovně roku 2016. Od roku 2023 dochází k prudkému růstu, přičemž rok 2024 dosahuje více než 134 % bazické hodnoty, což svědčí o výrazném oživení trestné činnosti této věkové skupiny v postpandemickém období. Podobně dochází k nárůstu podílu recidivistů na páchání násilných trestných činů, a to až k dvojnásobnému nárůstu. Souhrnný bazický index trestné činnosti dětí potvrzuje dlouhodobý růstový trend přerušovaný výrazným poklesem v letech 2020–2021, kdy hodnoty klesají pod úroveň bazického roku. Následný nárůst je však velmi dynamický a v roce 2024 dosahuje více než 150 % úrovně roku 2016.

Tabulka 6 Vývoj násilných trestných činů spáchaných opakovaně trestně stíhanými osobami v letech 2016–2025¹²⁶

Rok	Spácháno opakovaně trest. osobami	Podíl recidivistů (%)	Bazický index
2016	235	2,92 %	100,0
2017	223	2,99 %	94,9
2018	224	2,99 %	95,3
2019	273	3,69 %	116,2
2020	196	3,03 %	83,4
2021	196	2,98 %	83,4
2022	269	4,20 %	114,5
2023	319	4,70 %	135,7
2024	328	4,94 %	139,6
2025*	278		118,3

¹²⁶ Autorka práce dle ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z [www: https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf](https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf)

Graf 5 Vývoj násilných trestných činů spáchaných opakovaně trestně stíhanými osobami v letech 2016–2025 v porovnání celkovým počtem pachatelů násilných trestných činů¹²⁷

Násilné trestné činy spáchané opakovaně trestně stíhanými osobami představují významný segment celkové kriminality, neboť recidivisté svou činností přispívají k dlouhodobé stabilitě nebo růstu určité kategorie trestné činnosti. Tabulka 6 a graf 5 zachycují vývoj násilných trestných činů páchaných opakovaně trestně stíhanými osobami a ukazuje, že tento segment kriminality se vyznačuje výraznou dynamikou a citlivostí na širší společenské podmínky. V počáteční části sledovaného období je patrná relativní stabilita s mírnými výkyvy, zatímco pandemické roky jsou charakteristické dočasným útlumem násilné recidivy, který lze spojovat s omezením pohybu osob, sociálních kontaktů a fungování veřejného prostoru. V postpandemickém období se však objevuje výrazná růstová tendence násilné kriminality páchané recidivisty, která převyšuje tempo změn zaznamenané u celkové násilné kriminality. Tento vývoj je možné interpretovat jako důsledek kumulace sociálních a ekonomických rizik, oslabení resocializačních mechanismů a omezené efektivity následné péče o opakovaně trestané osoby. Opakovaná násilná trestná činnost tak představuje dlouhodobě významnou výzvu pro trestní politiku i preventivní systémy.

Bazický index spáchaných trestných činů opakovaně trestně stíhanými osobami ukazuje vývoj této kriminality vůči roku 2016, přičemž v letech 2017 a 2018 došlo k mírnému

¹²⁷ Autorka práce.

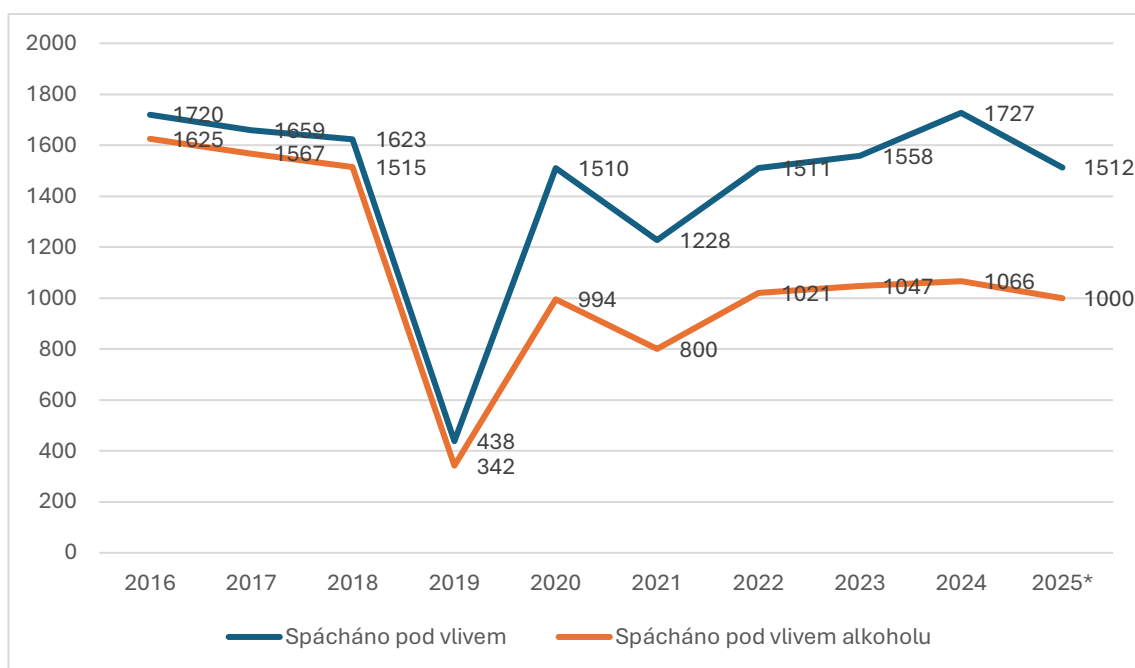
poklesu (index 94,9 a 95,3), zatímco v roce 2019 nastal nárůst na 116,2. Pokles v letech 2020 a 2021 (83,4) souvisí pravděpodobně s omezením sociálních aktivit během pandemie. V období 2022–2024 index opět vzrostl (114,5 až 139,6), což ukazuje výraznou dynamiku recidivní kriminality. K 30. listopadu 2025 je index 118,3, tedy stále nad úrovní základního roku.

Tabulka 7 Vývoj násilných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek v letech 2016–2025¹²⁸

Rok	Spácháno pod vlivem	% pod vlivem	Bazický index	Spácháno pod vlivem alkoholu	% pod vlivem alkoholu	Bazický index
2016	1720	12,1 %	100,0	1625	11,4 %	100,0
2017	1659	12,1 %	96,5	1567	11,5 %	96,4
2018	1623	12,0 %	94,4	1515	11,2 %	93,2
2019	1438	10,6 %	83,6	1342	9,9 %	82,6
2020	1510	12,3 %	87,8	994	8,1 %	61,2
2021	1228	10,3 %	71,4	800	6,7 %	49,2
2022	1511	11,5 %	87,8	1021	7,7 %	62,8
2023	1558	11,9 %	90,6	1047	8,0 %	64,5
2024	1727	12,6 %	100,4	1066	7,8 %	65,6
2025*	1512	11,7 %	87,9	1000	7,8 %	61,5

¹²⁸ Autorka práce dle ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z [www: https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf](https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf)

Graf 6 Vývoj násilných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek v letech 2016–2025¹²⁹

Významný podíl násilných trestných činů je páchan pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, jejichž užívání výrazně snižuje sebekontrolu a zvyšuje impulzivitu pachatelů.¹³⁰ Tabulka 7a graf 6 dokumentují, že násilné trestné činy spáchané pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek vykazují v dlouhodobém horizontu kolísavý vývoj, který je výrazně ovlivněn společenskými a institucionálními okolnostmi. Do období před pandemií je patrná spíše pozvolná klesající tendence, zatímco pandemické roky přinášejí výrazný útlum, jenž souvisí s omezením provozu restauračních zařízení, společenských akcí a celkové spotřeby alkoholu ve veřejném prostoru. V postpandemickém období se však opět projevuje nárůst násilné kriminality páchané pod vlivem, což lze interpretovat jako návrat ke standardním vzorcům chování a obnovení dostupnosti alkoholu i dalších látek. Zvláště u trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu je patrné, že se jejich podíl stabilizuje na nižší úrovni než před pandemií, avšak nadále představuje významný faktor násilné kriminality. Tento vývoj potvrzuje dlouhodobé poznatky kriminologických studií, které konzumaci alkoholu identifikují jako jeden z klíčových situačních spouštěčů násilného jednání.

Bazický index trestných činů spáchaných pod vlivem návykových látek ukazuje, že oproti roku 2016 došlo v letech 2017–2018 k mírnému poklesu (index 96,5 a 94,4). Výrazný

¹²⁹ Autorka práce dle ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z [www: https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf](https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf)

¹³⁰ ŠIMOVČEK, I. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 338.

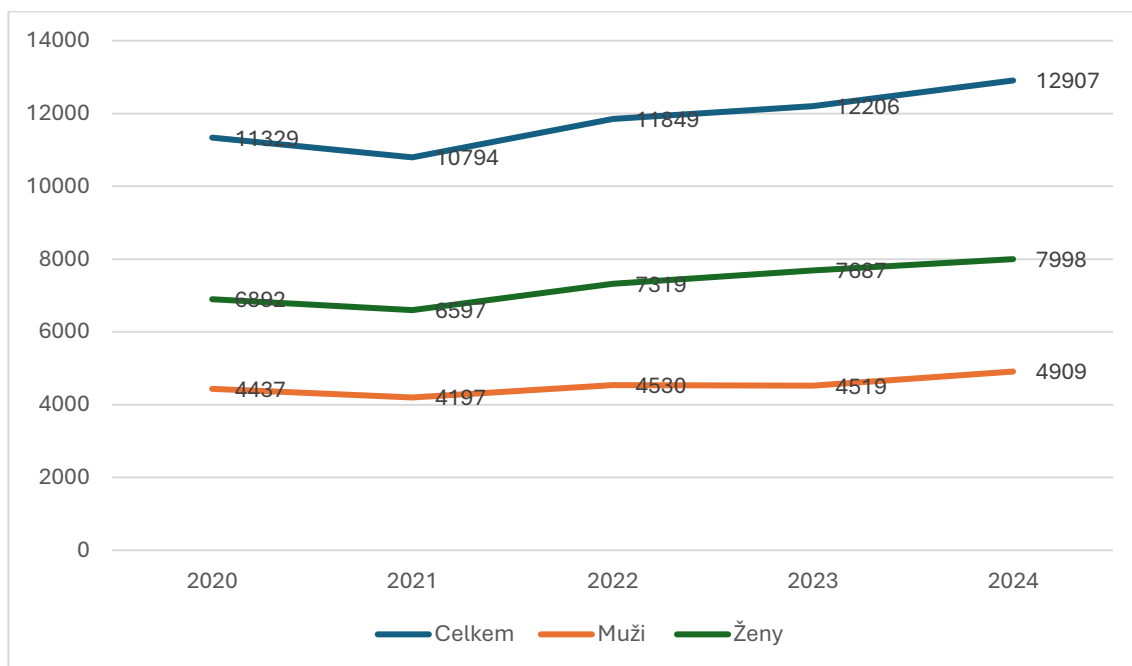
pokles nastal v roce 2019 na 83,6, po němž následoval mírný nárůst v roce 2020 a prudký pokles v roce 2021 (71,4). V letech 2022–2023 se počet činů opět zvýšil (index 87,8 a 90,6) a v roce 2024 dosáhl hodnoty 100,4. K 30. listopadu 2025 je bazický index 87,9, což ukazuje, že celkově počet činů pod vlivem návykových látek zůstává pod úrovní základního roku.

Tabulka 8 Násilná kriminalita – počet obětí v ČR podle pohlaví a věku, 2020–2024¹³¹

Rok	Celkem	Bazický index	věková skupina		
			0–17 let	18–64 let	65 let a více
			počet	počet	počet
			celkem		
2020	11.329	100,0	1318	9320	691
2021	10.794	95,3	1327	8848	619
2022	11.849	104,6	1595	9608	646
2023	12.206	107,7	1764	9755	687
2024	12.907	113,9	1904	10.281	722
			ženy		
2020	4437	100,0	457	3626	354
2021	4197	94,6	452	3472	273
2022	4530	102,1	558	3672	300
2023	4519	101,8	605	3610	304
2024	4909	110,6	651	3928	330
			muži		
2020	6892	100,0	861	5694	337
2021	6597	95,7	875	5376	346
2022	7319	106,2	1037	5936	346
2023	7687	111,6	1159	6145	383
2024	7998	116,1	1253	6353	392

¹³¹ Autorka práce dle ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z [www: https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf](https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf)

Graf 7 Násilná kriminalita – počet obětí v ČR podle pohlaví a věku, 2020–2024¹³²

Tabulka 8 a graf 7 naznačují, že celková násilná kriminalita v České republice vykazuje postupný nárůst po mírném meziročním poklesu zaznamenaném v roce 2021. Tento pokles lze pravděpodobně spojit s pokračujícími dopady pandemie COVID-19 a s ní souvisejícími omezeními, která snižovala frekvenci osobních kontaktů a možnosti spáchání některých trestných činů. Od roku 2022 lze pozorovat pozvolný, ale stabilní nárůst počtu obětí, což odpovídá postupnému návratu společnosti k běžnému fungování a obnovení sociálních interakcí.

Z hlediska věkových skupin je patrné, že nejvíce obětí se dlouhodobě pohybuje v produktivním věku (18–64 let), zatímco mladší a starší populace tvoří menší, avšak postupně rostoucí podíl. U žen lze sledovat mírnou, ale stálou tendenci k nárůstu počtu obětí v průběhu sledovaného období, zatímco u mužů je růst výraznější, zejména v posledních letech, což může souviset s vyšší mírou rizikového chování a častější účastí mužů na konfliktních situacích.

Celkově tedy data ilustrují postupné zotavování násilné kriminality po krátkodobém poklesu v souvislosti s pandemií, přičemž nárůst se projevuje zejména u mužské populace a u dospělých v produktivním věku, zatímco dopad na děti a seniory je sice nižší, ale rovněž stoupající.

¹³² Autorka práce.

Největší část obětí tvoří osoby ve věku 18–64 let, což odpovídá demografickému rozložení populace v produktivním věku. Oběti ve věku 0–17 let tvoří menší podíl, ale jejich absolutní počet se rovněž zvyšuje v průběhu let. 65+ let je nejmenší skupina obětí absolutně, ale vykazuje rovněž mírný nárůst v daném období.

Muži byli oběťmi trestných činů častěji než ženy ve všech sledovaných letech (např. v roce 2024 7998 mužů vs. 4909 žen). Rozdíl je nejvýraznější ve věkové skupině 18–64 let, což odpovídá obecné struktuře kriminality, kde muži figurují častěji jako pachatelé i oběti u určitých typů trestné činnosti.

Bazický index v tomto případě jasně ukazuje, že po dočasném poklesu obětí trestných činů v roce 2021 došlo k dlouhodobému růstu, který je výraznější u mužů než u žen.

6.5 Rozbor kazuistik a judikátů

6.5.1 Kazuistika 1

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28. 01. 2015

Spisová značka: 8 Tdo 1576/2014

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vražda

Dne 14. října 2013 se obviněný M. T. dopustil pokusu zvláště závažného zločinu vraždy a vydírání vůči své bývalé partnerce J. H. Poté, co s ním J. H. ukončila partnerský vztah, M. T. reagoval agresivně a plánovitě. K provedení svého činu si opatřil 20 litrů benzínu, střelbyschopnou perkusní pistoli ráže .45 a dvoje kovová pouta. Po příjezdu k oběti ji fyzicky napadl, násilím ji natlačil do vozidla a připoutal jí levou ruku k volantu. Během cesty na odlehlé, těžce přístupné místo v lesním masivu oběť opakovaně udeřil do obličeje a na odlehlém místě v lese ji polil benzínem a před ní škrtl zapalovačem s úmyslem ji upálit. Kvůli narkotickému účinku benzínových par však obviněný upadl do bezvědomí a čin nebyl dokonán. Poškozená utrpěla těžká tělesná zranění včetně poleptání a psychické trauma, které vyžadovalo hospitalizaci a psychiatrickou péči.

Obviněného M. T. lze podle soudních zjištění charakterizovat jako dospělou osobu středního věku. Soudní spis neuvádí jeho osobní a sociální dispozice detailněji, není

zřejmá recidiva ani specifické profesionální či vzdělávací pozadí, nicméně lze usuzovat, že se jednalo o pachatele s osobnostními problémy, které se projevily při řešení citových konfliktů. Jednalo se o plánovanou akci, nikoli impulzivní afekt; pachatel si opatřil nástroje, zvolil místo a čas činu, což odpovídá typu pachatele vykazujícího rozmysl a předchozí uvážení. Tento přístup odpovídá typologii pachatelů trestných činů s přímým úmyslem usmrtit, u nichž je klíčová plánovitost a volba prostředků vhodných k dosažení cíle.

Rozbor skutku ukazuje, že hlavním kriminogenním faktorem byla citová frustrace a neschopnost vyrovnat se s ukončením partnerského vztahu. Nejednalo se o afektované jednání ve smyslu momentálního vzteku, ale o plánovaný čin, který zahrnoval přípravu a uvážení. Finanční tíseň či vliv omamných a psychotropních látek u obviněného podle zjištění soudu nepředstavovaly přímý motivační faktor. Jednalo se tedy o trestný čin s motivací převážně osobní a citovou, s intenzivní komponentou majetnického a kontrolního chování vůči oběti, což je typické pro násilí spojené s ukončenými vztahy.

Krajský soud v Plzni uznal obviněného vinným z pokusu zvláště závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 2 a 3 tr. zákoníku a z vydírání podle § 175 tr. zákoníku. Obviněnému byl uložen úhrnný trest odnětí svobody na 17 let a byl zařazen do věznice s ostrahou. Dále byl uložen trest propadnutí věci a náhrada škody poškozené. Odvolací soud i Nejvyšší soud potvrdily právní kvalifikaci činu jako pokusu vraždy, přičemž zdůraznily, že klíčovým kritériem byla subjektivní stránka úmyslu pachatele. M. T. měl jasný úmysl poškozenou usmrtit, bez ohledu na případné zamýšlené usmrcení vlastního života. Nejvyšší soud také potvrdil, že způsob provedení činu byl zvláště trýznivý, a tím naplnil kvalifikační znak vyšší trestní sazby podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku. Obviněný nebyl shledán jako pachatel, který by dobrovolně upustil od dokonání trestného činu (§ 21 odst. 3 tr. zákoníku), protože k jeho selhání došlo nezávisle na jeho vůli, neboť upadl do bezvědomí vlivem výparů benzínu.¹³³

Případ M. T. jasně ukazuje trend plánovaných násilných činů ve vztazích ukončených partnerských vazeb. Pachatelé často jednají pod vlivem intenzivních emocí a předchozí frustrace. Tento případ ilustruje, že i u pachatelů bez předchozí trestní minulosti může

---

¹³³ NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1576/2014, ECLI:CZ:NS:2015:8.TDO.1576.2014.1.* [online] 2015 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z [www: https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=7208](https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=7208)

dojít k extrémně nebezpečnému a plánovanému násilí, které výrazně ovlivňuje trestní statistiky závažných útoků s ohrožením života.

6.5.2 Kazuistika 2

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27. 09. 2022

Spisová značka: 3 Tdo 802/2022

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Loupež, Pohrůžka bezprostředního násilí

Dne 21. ledna 2022 došlo před obchodním domem Albert v Brně k loupeži, kdy obviněný M. P. přistoupil k poškozenému, uchopil jej za paži a vedl na odlehlé místo, kde jej vyzval k vydání peněženky. Poškozený, vědomí si převahy pachatele a cítící strach o své zdraví a majetek, peněženku vydal. Pachatel následně odebral částku minimálně 4000 Kč a peněženku vrátil. Skutkové okolnosti ukazují, že pachatel nevyužil žádných výslovných slovních hrozeb ani zbraně, avšak jeho vzhled, rychlý přístup, uchopení za paži a odvedení na odlehlé místo způsobil poškozenému odůvodněný strach, což bylo soudem kvalifikováno jako pohrůžka bezprostředního násilí.

Pachatel M. P. je dospělá osoba, jeho přesný věk a vzdělání nejsou uvedeny, nicméně jeho sociální profil (projevy ovlivněné drogami, viditelné tetování, sportovní postava) naznačuje zkušenosti s rizikovým životním stylem. Z dostupných informací není patrná předchozí trestní minulost, případ se tedy jeví jako primární trestný čin, nikoli recidiva. Z hlediska typologie pachatele lze jednání zařadit mezi cílené, instrumentální násilí, neboť pachatel sledoval konkrétní cíl, a to zmocnění se majetku, a své chování plánoval tak, aby vyvolal strach a zajistil spolupráci poškozeného. Pachatelovo jednání nelze považovat za afektované ani impulzivní, šlo naopak o účelové jednání cílené na zisk.

Kriminogenní faktory případu zahrnují kombinaci psychologického tlaku a sociálně environmentálních vlivů. Čin nebyl motivován finanční tísni pachatele, není doloženo, že by byl ovlivněn závislostí na omamných a psychotropních látkách, přesto vzezření pachatele naznačovalo, že mohl být pod vlivem drog. Psychologický tlak na oběť spočíval ve využití její bezbrannosti a okamžiku překvapení, kdy pachatel cíleně zasáhl do rozhodovací svobody poškozeného a vyvolal strach o život a majetek. Tento

mechanismus naplňuje definici pohrůžky bezprostředního násilí i bez fyzického násilí nebo explicitních hrozeb.

Soudní orgány v trestním řízení postupovaly v souladu s trestním zákoníkem. Nálezací soud Městský soud v Brně uznal pachatele vinným ze zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a uložil trest odnětí svobody v délce 28 měsíců s umístěním do věznice s ostrahou. Krajský soud odvolání pachatele zamítl. Nejvyšší soud po dovolacím přezkumu potvrdil, že právní kvalifikace jednání byla správná, ačkoli nebylo prokázáno explicitní násilí, samotné vyvolání strachu a pohrůžka bezprostředního násilí prostřednictvím konkludentního jednání pachatele byla postačující. Trest byl přiměřený intenzitě hrozby, byla zohledněna nižší intenzita použití pohrůžky a pachatel byl odsouzen k trestu na spodní hranici zákonné sazby. Soud rovněž stanovil povinnost náhrady škody poškozenému ve výši 4000 Kč.¹³⁴

Tento případ ilustruje, že i relativně nízká intenzita pohrůžky bezprostředního násilí může vyvolat strach a spolupráci oběti, což je důležité pro statistickou klasifikaci a prevenci trestné činnosti. Ukazuje se, že pachatelé často kombinují sociálně environmentální a situační faktory k dosažení cíle, což je v souladu s typologií instrumentálního násilí zaměřeného na zisk.

6.5.3 Kazuistika 3

Dne 25. února 2012 došlo v Liberci k brutální vraždě řidiče taxislužby J. M., kterou spáchali dva pachatelé, L. N. a R. B., s cílem získat finanční prostředky. Pachatelé si oběť vybrali z důvodu vyššího věku a typu vozidla. Oba byli ozbrojeni kuchyňskými noži a přepadli řidiče během jízdy k autobazaru. L. N. opakovaně bodal oběť do krku, hlavy, trupu a horní končetiny, přičemž R. B. zasadil nejméně dvě bodné rány do krku. Poškozený utrpěl celkem dvacet osm bodných poranění, což vedlo k hemoragickému šoku s aspirací krve a následné smrti. Pachatelé poté tělo přesunuli a ukryli do zavazadlového prostoru svého vozidla a odcizili finanční hotovost a doklady oběti. Celý čin proběhl ve velmi krátkém časovém intervalu, přičemž intenzita násilí byla extrémní a poškozený vnímal a prožíval fyzickou i psychickou bolest.

---

¹³⁴ NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 802/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TDO.802.2022.1.* [online] 2022 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z [www: https://sbirka.n soud.cz/export/sbirky/?collectionIds=21813](https://sbirka.n soud.cz/export/sbirky/?collectionIds=21813)

Z hlediska typologie pachatelů se jednalo o dva muže ve věku 20–30 let, s průměrným vzděláním a pravděpodobně nízkým sociálním zázemím, kteří se dopustili trestného činu ve spolupráci, přičemž nešlo o recidivu. Pachatelé plánovali čin s úmyslem obohatit se, což ukazuje na motivaci majetkového charakteru. Typově se jedná o organizované, instrumentalizující pachatele násilného trestného činu, kteří koordinovali útok.

Kriminogenní faktory tohoto činu zahrnují motivaci k majetkovému zisku a využití předchozí domluvy k napadení oběti. Jednalo se o čin účelově promyšlený, nikoli v afektu. Pachatelé jednali racionálně s cílem rychle způsobit smrt a získat finanční prostředky. Násilí bylo přitom prováděno pod vlivem instrumentálního záměru, nikoli omamných látek. Pachatelé využili zjevné převahy a prostředí omezené obrany, čímž maximalizovali efekt svého útoku a intenzitu utrpení oběti.

V soudním procesu byli oba pachatelé uznáni vinnými z vraždy podle § 140 odst. 2 a 3 písm. i), j) trestního zákoníku. Uloženy byly výjimečné tresty odnětí svobody: původně 25 let L. N. a 21 let R. B., přičemž odvolací soud tyto tresty mírně snížil na 20 let a 18 let. Oba byli zařazeni do věznic se zvýšenou ostrahou. Soud zdůraznil zvlášť trýznivý způsob provedení činu, přičemž bral v úvahu intenzitu fyzické bolesti, psychické hrůzy a nemožnost obrany oběti, i když samotné dovolání pachatelů argumentovalo krátkostí trvání činu a úmyslem minimalizovat utrpení.¹³⁵

Z pohledu statistiky násilné trestné činnosti tento případ ilustruje trend násilných činů spáchaných s majetkovou motivací u mladých mužů s nižším vzděláním, kde plánovaný útok s použitím nože vede k extrémnímu fyzickému i psychickému poškození oběti.

6.5.4 Judikát 1

Nález Ústavního soudu III. ÚS 747/06 – Institut zvlášť nebezpečné recidivy

Spisová značka: III. ÚS 747/06

Datum rozhodnutí: 4. dubna 2007

Účastník řízení: B. N., stěžovatel proti usnesení Nejvyššího soudu ČR a rozhodnutím Krajského a Okresního soudu

Stěžovatel B. N. podal ústavní stížnost proti rozhodnutím obecných soudů, v nichž byl odsouzen za trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 trestního zákona jako zvlášť

---

¹³⁵ NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2014, sp. zn. 8 Tdo 462/2014, ECLI:CZ:NS:2014:8.TDO.462.2014.1.* [online] 2014 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z [www: https://sbirka.n soud.cz/export/sbirky/?collectionIds=7136](https://sbirka.n soud.cz/export/sbirky/?collectionIds=7136)

nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zákona. Stěžovatel namítal porušení práv podle čl. 8 odst. 2 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, zejména argumentoval nesplněním materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy a nedostatečným provedením dokazování.

Skutkový stav

Stěžovatel měl dne 8. 1. 2005 před nákupním centrem Galanta v Pardubicích napadnout poškozenou M. B. a snažit se jí vytrhnout igelitovou tašku s nákupem, peněženkou a doklady. Pachatel byl již pravomocně odsouzen za zvlášť závažný trestný čin vraždy spáchaný v roce 1996, za který byl podmíněně propuštěn v roce 2004. Obecné soudy vycházely z výpovědi poškozené, svědka P., rekognice in natura a telefonických záznamů. Stěžovatel popíral svou účast na činu a navrhoval další svědky, jejichž výsledky byly soudy odmítnuty jako nadbytečné.

Posouzení zvlášť nebezpečné recidivy

Ústavní soud zdůraznil, že institut zvlášť nebezpečné recidivy je mimořádný a musí být aplikován restriktivně. Materiální podmínka (§ 41 odst. 1 tr. zákona) vyžaduje, aby opakovaná trestná činnost podstatně zvyšovala nebezpečnost pro společnost. V posuzovaném případě Ústavní soud shledal, že obecné soudy chybně aplikovaly ustanovení § 41 odst. 1 tr. zákona mechanicky, bez přihlédnutí k nízké intenzitě násilí a zanedbatelné hmotné škodě (3530 Kč). Charakter předchozího trestného činu (vražda v afektu, ve věku blízkém mladistvým a pod vlivem alkoholu) se podle soudu významně lišil od tohoto skutku, takže nelze hovořit o stabilním vzorci agresivního chování. Faktory jako pozitivní chování během výkonu trestu, absence záznamů v rejstříku přestupků, dobré sociální adaptace, absolvování učebního oboru a kázeňská odměnění hovořily proti označení za zvlášť nebezpečného recidivistu.

Ústavní soud shledal porušení čl. 8 odst. 2 a čl. 39 Listiny, protože obecným soudům chybně aplikovaly institut zvlášť nebezpečné recidivy. Napadená rozhodnutí byla zrušena.

V dalších řízeních budou obecné soudy vázány závěrem, že projednávaný trestný čin nelze kvalifikovat podle § 41 odst. 1 tr. zákona.¹³⁶

6.5.5 Judikát 2

Usnesení o odmítnutí ústavní stížnosti (§ 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu)

Spisová značka: II. ÚS 3095/23

Datum rozhodnutí: 10. ledna 2024

Účastník: stěžovatel J. K.

Skutkový stav

V projednávané věci se stěžovatel J. K. domáhal povolení obnovy trestního řízení, v němž byl pravomocně uznán vinným přečinem vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a přečinem nebezpečné vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. d) téhož zákona. Okresní soud návrh na povolení obnovy řízení zamítl, neboť neshledal existenci nových skutečností či důkazů ve smyslu § 278 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. Krajský soud jako soud stížnostní toto rozhodnutí potvrdil. Následná ústavní stížnost směřovala proti oběma usnesením obecných soudů. Stěžovatel tvrdil porušení práva na ochranu vlastnictví a práva na spravedlivý proces dle čl. 11 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

Posouzení stížnosti

Ústavní soud přezkoumal věc z hlediska své pravomoci podle čl. 83 a čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky a konstatoval, že není další instancí v systému obecných soudů, nýbrž orgánem ochrany ústavnosti. Předmětem jeho přezkumu proto nebyla věcná správnost napadených rozhodnutí, ale otázka, zda jimi nebyla porušena ústavně zaručená základní práva stěžovatele.

Podstatou sporu bylo posouzení, zda stěžovatelem uváděné skutečnosti naplňují zákonné předpoklady pro povolení obnovy řízení. Podle § 278 odst. 1 trestního řádu lze obnovu povolit pouze tehdy, vyjdou-li najevo nové, dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy,

---

¹³⁶ KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE. MINISTERSTVO SPRAVEDLOSTI. *III. ÚS 747/06 #1 — Institut zvlášt' nebezpečné recidivy – materiální podmínky*. [online] 2007 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/8a6cc9e2-92a8-11ee-b597-2cea7f51f963_iii-us-747-06-1-institut-zvlast-nebezpecne-recidivy-materialni-podminky?fqi=loupe%C5%BE

kteře by mohly odůvodnit jiné rozhodnutí o vině či trestu. Ústavní soud odkázal na svou ustálenou judikaturu (např. nálezy sp. zn. I. ÚS 2517/08, III. ÚS 608/10), podle níž účelem obnovy není přezkoumávat zákonnost původního rozhodnutí ani znovu hodnotit otázku viny, nýbrž odstranit případné nedostatky způsobené neznalostí relevantních skutečností v době původního rozhodování.

Závěr Ústavního soudu

Obecné soudy dospěly k závěru, že stěžovatel ve svém návrhu neuvedl žádné nové skutečnosti ve smyslu zákona. Část jeho argumentace se týkala exekučního řízení, které však není předmětem obnovy trestního řízení. Další námitky směřovaly proti údajnému protiprávnímu postupu orgánů činných v trestním řízení. V tomto ohledu však § 278 odst. 4 trestního řádu vyžaduje existenci pravomocného odsuzujícího rozsudku za takové jednání, který v daném případě neexistoval. Ústavní soud shledal, že obecné soudy se s těmito námitkami vypořádaly jasně, logicky a ústavně konformně.

Ústavní soud proto uzavřel, že v postupu obecných soudů nedošlo k zásahu do základních práv stěžovatele. Ústavní stížnost byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Rozhodnutí potvrzuje restriktivní výklad podmínek obnovy řízení a důsledné oddělení ústavního přezkumu od instanční kontroly zákonnosti.¹³⁷

6.6 Diskuze

6.6.1 Vývoj násilné trestné činnosti v České republice

Na základě provedeného rozboru vývoje násilné trestné činnosti v České republice v letech 2014–2025 lze konstatovat, že sledované období je charakteristické dlouhodobým poklesem absolutního počtu násilných trestných činů, který byl přerušen krátkodobými meziročními výkyvy. Nejvýraznější snížení bylo zaznamenáno v letech 2020–2021 v souvislosti s omezením sociálních kontaktů během pandemie COVID-19, což potvrzuje citlivost násilné kriminality na širší společenské a institucionální faktory. Tento vývoj koresponduje s tvrzením Hoeboer et al. (2020), kteří uvádějí, že pandemické situace mohou způsobit dočasné snížení násilné kriminality, s výjimkou vražd, které po

---

¹³⁷ KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE. MINISTERSTVO SPRAVEDLOSTI. *II. ÚS 3095/23 #1*. [online] 2014 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z [www: https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/f8f8197a-e21b-11ee-94ff-005056b43026_ii-us-3095-23-1?fq=nebezpe%C4%8Dn%C3%A9%20vyhro%C5%BEov%C3%A1n%C3%AD%20](https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/f8f8197a-e21b-11ee-94ff-005056b43026_ii-us-3095-23-1?fq=nebezpe%C4%8Dn%C3%A9%20vyhro%C5%BEov%C3%A1n%C3%AD%20)

zavedení omezení souvisejících s COVID-19 nevykazovaly významné změny v počtu,¹³⁸ a to ani v našem výzkumu. Současně však pokles násilné kriminality nebyl tak výrazný jako pokles celkové kriminality, což vedlo k postupnému nárůstu jejího relativního podílu. Násilné trestné činy tak představují stabilnější složku trestné činnosti, přestože jejich absolutní hodnoty zůstávají pod úrovní roku 2015. Za problematický jev lze považovat dlouhodobě klesající míru objasňenosti násilné trestné činnosti, která se snížila z více než 70 % na přibližně 60 %, což může oslabovat preventivní účinek trestního práva i subjektivní pocit bezpečí obyvatelstva, o čemž hovoří Čihounková.¹³⁹

Rozbor struktury násilné trestné činnosti v České republice ukázal, že tento typ kriminality je dlouhodobě tvořen širokým spektrem skutkových podstat, avšak s dominancí několika forem. Nejčastější formou násilné trestné činnosti ve sledovaném období bylo úmyslné ublížení na zdraví, které dlouhodobě vykazuje nejvyšší absolutní počty registrovaných skutků. Významné zastoupení má rovněž nebezpečné vyhrožování a porušování domovní svobody, jejichž četnost potvrzuje, že násilná kriminalita je často spojena s konfliktními mezilidskými vztahy, zejména v rodinném, partnerském a sousedském prostředí. Tyto trestné činy zároveň tvoří podstatnou část násilné kriminality i ve vztahu k celkové trestné činnosti. Naopak nejzávažnější formy násilí, jako jsou vraždy, zabití či braní rukojmí, se v českém prostředí vyskytují dlouhodobě pouze v jednotkách až desítkách případů ročně a jejich podíl na celkové kriminalitě zůstává marginální. Tato zjištění potvrzují tvrzení z policejních statistik o dominanci méně intenzivních konfliktů v rámci násilné kriminality a zároveň ukazují, že nejzávažnější formy násilí jsou v českém prostředí okrajové.¹⁴⁰ Také Eisner hovoří o tom, že násilná kriminalita má různé složky, které nejsou všechny stejně frekventované: například zabití a vraždy bývají ve srovnání s jinými formami násilí (např. útoky bez následku úmrtí, ublížení na zdraví) v populaci mnohem vzácnější.¹⁴¹ Zjištěná struktura tak potvrzuje, že násilná trestná činnost v České republice má převážně charakter méně intenzivních, avšak opakujících se konfliktů, ne extrémních projevů násilí.

---

¹³⁸ HOEBOER, C. M., KITSELAAR, W. M., HENRICH, J. F., MIEDZOBRODZKA, E. J., WOHLSTETTER, B., GIEBELS, E., MEYNEN, G., KRUISBERGEN, E. W., KEMPES, M., OLFF, M. a DE KOGEL, C. H. The impact of COVID-19 on crime: a systematic review. *American Journal of Criminal Justice*. 2024, roč. 49, s. 274–303. DOI: 10.1007/s12103-023-09748-7.

¹³⁹ ČIHOUNKOVÁ, J. *Kriminologie. Studijní texty pro ASEBS*. [online] n.d. [cit. 2026-02-25]. Dostupné z [www: https://is.muni.cz/el/fsps/jaro2022/nk4740/um/KRIMINOLOGIE_ucebni_text.pdf](https://is.muni.cz/el/fsps/jaro2022/nk4740/um/KRIMINOLOGIE_ucebni_text.pdf), s. 15.

¹⁴⁰ POLICIE ČR. *Vývoj registrované kriminality v roce 2024*. [online]. 2025 [cit. 2026-02-27]. Dostupné z [www: https://policie.gov.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2024.aspx](https://policie.gov.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2024.aspx)

¹⁴¹ EISNER, M. Long-term historical trends in violent crime. *Crime and Justice*. 2003, roč. 30, s. 83–142.

Rozbor základních charakteristik pachatelů násilné trestné činnosti potvrdil dlouhodobou dominanci mužů, kteří tvoří přibližně 90 % odsouzených osob, přičemž rozhodující část pachatelů spadá do věkové skupiny 18–64 let, o čemž hovoří Gřivna, Scheinost a Zoubková.¹⁴² Struktura odsouzených osob podle pohlaví je tedy charakterizována trvalou převahou mužů ve srovnání se ženami ve všech sledovaných letech. Významným zjištěním je rovněž dynamika násilné kriminality páchané osobami mladšími 18 let, u nichž po pandemickém poklesu dochází k výraznému nárůstu v postpandemickém období. Hovoří o tom i Večerka.¹⁴³ Recidiva představuje významný faktor struktury násilné kriminality, neboť opakovaně trestně stíhané osoby se dlouhodobě podílejí na stabilním objemu této trestné činnosti, přičemž po roce 2021 je patrné opětovné posilování recidivních projevů. Z hlediska dalších charakteristik pachatelů hraje významnou roli užívání alkoholu a jiných návykových látek, které jsou spojeny s vysokým podílem násilných trestných činů. O významu alkoholu hovoří i Šimovček,¹⁴⁴ Přestože dlouhodobý trend trestné činnosti páchané pod vlivem alkoholu vykazuje pokles, absolutní hodnoty zůstávají závažné.

Rozbor obětí násilné trestné činnosti ukázal, že nejčastěji jsou oběťmi osoby ve věku 18–64 let, přičemž muži převažují nad ženami ve všech sledovaných letech. Celkový počet obětí po dočasném poklesu v roce 2021 dlouhodobě roste.

Na základě provedeného rozboru lze tedy konstatovat, že násilná trestná činnost v České republice v posledních deseti letech vykazuje spíše klesající trend s krátkodobými výkyvy, přičemž její vývoj je výrazně ovlivňován širšími společenskými okolnostmi, zejména mimořádnými událostmi, jako byla pandemie COVID-19. Strukturálně je násilná kriminalita tvořena především méně závažnými, avšak opakujícími se delikty, zatímco nejzávažnější formy násilí se vyskytují dlouhodobě pouze okrajově. Mezi hlavní strukturální charakteristiky násilné trestné činnosti patří pohlaví a věk pachatelů, recidiva a významná role alkoholu a jiných návykových látek, přičemž rizikovou skupinou zůstávají i mladiství v postpandemickém období.

---

¹⁴² GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*, s. 294.

¹⁴³ VEČERKA, K. *Kriminalita mládeže v roce 2023*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2025.

¹⁴⁴ ŠIMOVČEK, I. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 338.

6.6.2 Klíčové faktory struktury násilné trestné činnosti

Cílem této části je identifikovat a rozebrat klíčové kriminogenní faktory, které ovlivňují proměnu struktury násilné trestné činnosti v České republice během posledního desetiletí. Rozbor vychází z kombinace empirických dat z Integrovaného kriminalistického statistického portálu (IKSP) a detailního rozboru kazuistik a judikátů uvedených v předchozích podkapitolách. Výsledky tohoto rozboru umožní odpovědět na hlavní výzkumnou otázku: Jaké klíčové faktory ovlivnily proměnu struktury násilné trestné činnosti v ČR za poslední desetiletí?

Sociální a environmentální faktory

Jedním z významných faktorů přispívajících k násilné trestné činnosti je sociální izolace pachatelů a absence stabilních sociálních vazeb. Jak ukazuje kazuistika 1, pachatel M. T. reagoval na ukončení partnerského vztahu plánovaným a extrémně násilným činem. Tento případ dokumentuje, že osobní frustrace spojená s narušenými mezilidskými vztahy může být silným spouštěčem násilí, zejména u pachatelů s nedostatečnou emoční regulací a osobnostními problémy.

Podobně v kazuistice 2 M. P. využil sociální situace oběti – izolovaného prostoru před obchodním domem – k vyvolání strachu a dosažení majtkového cíle. Tento typ situace ukazuje, že sociálně environmentální faktory, jako je nevhodné prostředí nebo izolace oběti, hrají významnou roli při realizaci instrumentálních trestných činů, zejména loupeží.

Dle dat z IKSP se ve většině případů násilného jednání (např. ublížení na zdraví a loupeže) projevuje přímá vazba mezi sociální izolací pachatele a zvýšenou pravděpodobností cíleného násilí. Pachatelé bez stabilního sociálního zázemí často volí prostředky, které maximalizují kontrolu nad obětí a minimalizují možnost zásahu třetích osob.

O absenci stabilních sociálních vazeb, což může oslabit internalizaci sociálních norem a schopnost řešit konflikty nenásilnou cestou, hovoří například Dahlberg a Simon.¹⁴⁵

---

¹⁴⁵ DAHLBERG, L. L., & SIMON, T. R. (2006). Predicting and preventing youth violence: Developmental pathways and risk. In J. R. LUTZKER (Ed.), *Preventing violence: Research and evidence-based intervention strategies* (s. 97–124). Washington, DC: American Psychological Association.

Psychotropní látky a alkohol

Dalším sledovaným kriminogenním faktorem je konzumace alkoholu a dalších psychotropních látek. Přestože v kazuistikách 1–3 nebylo prokázáno, že by alkohol nebo drogy přímo motivovaly trestnou činnost, soudní záznamy naznačují, že expozice pachatele psychotropním látkám může ovlivnit agresivitu, impulzivitu a vnímání rizika (M. T. upadl do bezvědomí kvůli benzínu, což ukazuje interakci chemických látek s plánovaným násilím).

Alkohol je významným faktorem u trestných činů typu ublížení na zdraví, zejména v situacích domácího násilí či konfliktů mezi známými osobami. Statistické modely ukazují, že u pachatelů pod vlivem alkoholu se zvyšuje intenzita útoku a míra zranění oběti, což vede ke zvýšené trestní závažnosti činů.¹⁴⁶

Někteří autoři přitom tvrdí, že alkohol a drogy fungují spíše jako situační zesilovače násilí než jako jeho primární příčina.¹⁴⁷

Majetková motivace a instrumentální násilí

Kazuistiky 2 a 3 ukazují, že také majetková motivace je kriminogenním faktorem, zejména u mladších pachatelů a u pachatelů s nižším vzděláním a omezeným sociálním zázemím. V případě brutální vraždy taxikáře (kazuistika 3) šlo o instrumentální, plánovaný čin, jehož primárním cílem byl finanční zisk. Pachatelé koordinovali útok, maximalizovali převahu a prostředí, aby dosáhli svého cíle, což potvrzuje význam majetkového faktoru u trestných činů kombinujících násilí a zisk.

Ekonomické a institucionální faktory

Z kazuistik 2 a 3 je zřejmé, že část trestných činů byla motivována ekonomickou problematikou. Pachatelé hledali zisk, a to buď přímým odcizením peněz či majetku, nebo cíleným útokem na oběť s finančním cílem. Tato skutečnost potvrzuje, že ekonomická motivace a nedostatek legitimních zdrojů příjmu zůstávají významným kriminogenním faktorem, který formuje podobu instrumentálně motivovaného násilí.

---

¹⁴⁶ SONTATE, K. V., RAHIM KAMALUDDIN, M., NAINA MOHAMED, I., MOHAMED, R. M. P., SHAIKH, M. F., KAMAL, H. a KUMAR, J. Alcohol, aggression, and violence: from public health to neuroscience. *Frontiers in Psychology*. 2021, roč. 12, čl. 699726. DOI: 10.3389/fpsyg.2021.699726

¹⁴⁷ PARKER, R. N., AUERHAHN, K. Alcohol, Drugs, and Violence. *Annual Review of Sociology*, 1998, č. 24, s. 291.

Psychologické a osobnostní faktory

Kazuistika 1 naznačuje přítomnost osobnostních rysů, které mohly ovlivnit pachatelovo plánované a extrémně agresivní jednání. Mezi tyto rysy lze zahrnout například antisociální chování či nízkou empatii. Tyto psychologické a osobnostní faktory se objevují zejména u trestných činů s intenzivními emocionálními motivacemi a vysokou mírou plánování.

Na základě výzkumu lze tedy souhrnně identifikovat několik klíčových kriminogenních faktorů ovlivňujících proměnu struktury násilné trestné činnosti v ČR:

- Sociální izolace a narušené mezilidské vztahy.
- Alkohol a psychotropní látky.
- Majetková motivace a instrumentální charakter činů.
- Psychologické a osobnostní faktory.
- Ekonomické a institucionální faktory.

Tato kombinace faktorů ukazuje, že proměna struktury násilné trestné činnosti v ČR za poslední desetiletí je do značné míry formována interakcí osobních, sociálních a environmentálních determinant, přičemž zvyšuje význam plánovaných instrumentálních činů vedle činů motivovaných afektem.

Rovněž i Blatníková et al. poukazují na roli širokých sociálních podmínek, jako jsou ekonomická situace, politická situace či právní systém na formování kriminality. Tyto faktory se tedy nepřímou promítají i do násilné trestné činnosti. Tito autoři hovoří i o vlivu alkoholu, především pak v případě recidivistů.¹⁴⁸ O významu a roli alkoholu a návykových látek hovoří i statistiky Policie ČR¹⁴⁹ či Štefunková.¹⁵⁰

Některé studie také zdůrazňují rodinné prostředí a rodinné konflikty, nízké socioekonomické postavení rodiny a nespolehlivou výchovu,¹⁵¹ což ve sledovaných kazuistikách nebylo potvrzeno ani vyvráceno, podobně jako selhání školního systému,

---

¹⁴⁸ BLATNÍKOVÁ, Š., ZEMAN, P., PRESLICKOVÁ, H., NOVOPACKÁ, M. *Kriminální historie pachatelů závažného násilí v ČR*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2021.

¹⁴⁹ POLICIE ČR. *Vývoj registrované kriminality v roce 2025*. [online]. 2026 [cit. 2026-02-27]. Dostupné z [www: https://policie.gov.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2025.aspx](https://policie.gov.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2025.aspx)

¹⁵⁰ ŠTEFUNKOVÁ, M. Alkohol, násilí a kriminalita z kriminologické perspektivy. *Adiktologie*, 2012, roč. 12, č. 2, s. 128–136.

¹⁵¹ DAHLBERG, L. L., & SIMON, T. R. (2006). Predicting and preventing youth violence: Developmental pathways and risk. In J. R. LUTZKER (Ed.), *Preventing violence: Research and evidence-based intervention strategies* (s. 97–124). Washington, DC: American Psychological Association.

včetně časté školní absence či vyloučení ze školy, a působení delikventních vrstevnických skupin, které může posílit prokriminální postoje a chování.¹⁵²

6.6.3 Podíl recidivistů na celkovém objemu násilné kriminality

Tento oddíl se zaměřuje na rozbor podílu recidivistů na celkovém počtu pachatelů násilné trestné činnosti a na posouzení otázky, zda se jedná o stabilní, dlouhodobě stejnou skupinu osob, nebo o dynamicky se proměňující populaci pachatelů. Výzkumy dlouhodobě potvrzují, že recidiva představuje významný faktor struktury kriminality, neboť relativně malá skupina pachatelů může generovat disproporčně vysoký podíl trestné činnosti.¹⁵³

Z výpočtů vyplývá, že podíl recidivistů se v letech 2016–2021 pohyboval přibližně kolem 3 %, přičemž od roku 2022 dochází k výraznějším nárůstu. V roce 2024 dosahuje podíl téměř 5 %, což představuje nejvyšší hodnotu sledovaného období. Z hlediska struktury násilné kriminality lze konstatovat, že přestože absolutní počet pachatelů v některých letech klesal (zejména v období pandemie COVID-19), relativní podíl recidivistů v posledních letech roste. To naznačuje postupné zvyšování významu opakované trestné činnosti v rámci celkové struktury násilí.

Strukturální význam recidivy spočívá zejména v tom, že opakovaní pachatelé často vykazují vyšší míru kriminality, závažnější formy deliktů a kratší interval mezi jednotlivými skutky. I když tvoří menšinovou část všech pachatelů (3–5 %), jejich vliv na celkový obraz násilné kriminality může být významný.

Výzkum Blatníkové et al. se zaměřil na kriminální historii pachatelů závažné násilné trestné činnosti. Ve studii autoři zjistili, že podíl recidivních pachatelů v rámci výzkumného souboru představoval více než tři pětiny, konkrétně 62 %. Zastoupení recidivních pachatelů v jejich vzorku je tedy mnohem vyšší, než odpovídá běžnému podílu pachatelů závažného násilí v celkové populaci trestné činnosti.¹⁵⁴

---

¹⁵² ZÚŇIGA, D., CARRETTA, F., CONTRERAS, M., CORNEJO, E., GALLARDO, C., GUICHAPANI, I., & MUÑOZ, C. (2024). Systematic Review of Psychosocial Risk and Protective Factors in Children Reported from Developmental Criminology. *Children*, 11(8), 974. DOI: 10.3390/children11080974

¹⁵³ BECKLEY, A. L., CASPI, A., HARRINGTON, H., HOUTS, R. M., MCGEE, T. R., MORGAN, N., SCHROEDER, F., RAMRAKHA, S., POULTON, R. a MOFFITT, T. E. Adult-onset offenders: is a tailored theory warranted? *Journal of Criminal Justice*, 2016, roč. 46, s. 64–81. DOI: 10.1016/j.jcrimjus.2016.03.001.

¹⁵⁴ BLATNÍKOVÁ, Š., ZEMAN, P., PRESLICKOVÁ, H., NOVOPACKÁ, M. *Kriminální historie pachatelů závažného násilí v ČR*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2021, s. 99.

Na základě agregovaných statistických dat nelze jednoznačně určit, zda se jedná o identickou skupinu pachatelů napříč jednotlivými roky. Z teoretického hlediska tedy nelze hovořit o totožné skupině osob, ale spíše o strukturálně podobné populaci pachatelů se zvýšeným rizikem opakovaného násilného jednání. Naopak Blatníková et al. uvádějí, že velkou skupinu pachatelů závažného násilí tvoří recidivisté s kriminální historií minimálně třetího odsouzení. Mezi těmito recidivisty Blatníková et al. i Marešová et al. identifikují také fenomén raného zahájení páchaní násilné trestné činnosti, neboť více než čtvrtina recidivních pachatelů odsouzených za násilnou trestnou činnost byla při svém prvním odsouzení stále mladistvá.¹⁵⁵ Na základě našeho vlastního výzkumu však není možné definovat bližší charakteristiky této skupiny.

Je tedy možné konstatovat, že recidivisté tvoří ve sledovaném období přibližně 3–5 % všech pachatelů násilné trestné činnosti. Ačkoli jde o menšinovou skupinu, její význam pro strukturu násilí je zřejmý, zejména s ohledem na jejich rostoucí podíl v posledních letech. Nelze prokázat, že by se jednalo o totožné osoby v každém roce, avšak z hlediska kriminologické teorie lze předpokládat existenci relativně stabilního jádra stálých pachatelů doplňovaného novými recidivisty.

6.6.4 Prevence a návrhy de lege ferenda

Na základě zjištěných výsledků lze v oblasti prevence násilné trestné činnosti doporučit především posílení sekundární a terciární prevence zaměřené na rizikové skupiny pachatelů, zejména recidivisty, osoby zneužívající alkohol a jiné návykové látky a mladistvé. Jako efektivní se jeví například specializované programy zaměřené na práci s agresí, zvládání konfliktů a léčbu závislostí, a to jak v rámci trestního řízení, tak v navazujících postpenitenciárních službách, které mohou snížit riziko opakovaného násilného jednání. V oblasti primární prevence je vhodné dlouhodobě podporovat komunitní a školní preventivní programy zaměřené na rozvoj sociálních kompetencí, prevenci násilí v rodině a partnerských vztazích a včasnou identifikaci rizikového chování u dětí a dospívajících.

Dalším doporučením je posílení kapacit orgánů činných v trestním řízení s cílem zvýšit míru objasněnosti násilné trestné činnosti, zejména prostřednictvím specializace

---

¹⁵⁵ BLATNÍKOVÁ, Š., ZEMAN, P., PRESLICKOVÁ, H., NOVOPACKÁ, M. *Kriminální historie pachatelů závažného násilí v ČR*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2021, s. 99.
MAREŠOVÁ, A., BLATNÍKOVÁ, Š., KOTULAN, P., MARTINKOVÁ, M., ŠTĚCHOVÁ, M., TAMCHYNA, M. *Kriminální recidiva a recidivisté: charakteristika, projevy, možnosti trestní justice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. ISBN 978-80-7338-119-6.

vyšetřovatelů, zlepšení analytické práce s daty a efektivnější meziinstitucionální spolupráce policie, státního zastupitelství a sociálních služeb. Vyšší objasňenost trestných činů má zásadní význam nejen z hlediska represivního působení trestního práva, ale i z hlediska posilování důvěry veřejnosti v právní systém a prevence latentní kriminality.

Na základě zjištěných rizikových faktorů lze doporučit následující konkrétní preventivní opatření a návrhy de lege ferenda:

- Zavedení intenzivnějších postpenitenciárních programů zaměřených na recidivisty a osoby s problémovým užíváním alkoholu či jiných návykových látek, včetně individuálního monitoringu a podpory resocializace po propuštění z výkonu trestu.
- Legislativní úprava umožňující přísnější trestní sazby u opakovaných násilných deliktů spojených s alkoholem či dalšími psychotropními látkami, například i s možností kombinace s povinnou terapeutickou intervencí.
- Rozšíření dlouhodobých primárních preventivních programů ve školách a komunitách zaměřených na rozvoj sociálních a emočních kompetencí, zvládnutí konfliktů a prevenci domácího a partnerského násilí.
- Cílené posílení technických a institucionálních opatření, včetně rozmístění kamerových systémů v rizikových lokalitách a zlepšení analytické práce s daty o trestné činnosti, spolu s efektivní meziinstitucionální spoluprací policie, státního zastupitelství a sociálních služeb.

Závěr

Předložená bakalářská práce se věnuje problematice násilné trestné činnosti jakožto významnému společenskému fenoménu, který dlouhodobě ovlivňuje úroveň bezpečnosti, stabilitu sociálních vztahů i důvěru obyvatelstva v právní stát, přičemž násilná kriminalita představuje komplexní jev, jehož projevy mají závažné důsledky nejen pro přímé oběti, ale i pro fungování celé společnosti.

Hlavním výzkumným cílem předložené práce bylo zhodnotit vývojové trendy a strukturální charakteristiky násilné trestné činnosti v České republice ve vymezeném období 2014–2025 a na základě komparace statistických dat identifikovat hlavní změny v její dynamice a vnitřní skladbě.

Rozbor ukázal, že násilná kriminalita vykazuje dlouhodobě mírně klesající trend, přičemž její absolutní počet je citlivý na širší společenské události, jako byla pandemie COVID-19. Přestože absolutní hodnoty trestné činnosti klesají, relativní podíl násilných trestných činů zůstává stabilní a postupně se zvyšuje, což potvrzuje jejich odolnost vůči obecným poklesům kriminality. Strukturálně dominuje méně závažné, avšak opakující se násilí, přičemž nejzávažnější formy, jako jsou vraždy či zabití, se vyskytují marginálně.

Pachatele tvoří převážně muži ve věku 18–64 let, přičemž mladistvá populace vykazuje po pandemickém poklesu nárůst násilného jednání. Rolí hraje konzumace alkoholu a psychotropních látek, které zvyšují riziko impulzivního a závažného násilného jednání, stejně jako sociální izolace, majetková motivace a psychologické či osobnostní faktory. Rozbor dále ukázal, že proměna struktury násilné trestné činnosti je výsledkem komplexní interakce individuálních, sociálních, environmentálních a institucionálních determinant.

Z pohledu de lege ferenda se doporučuje kombinace represivních, resocializačních a preventivních opatření: specializované postpenitenciární programy pro recidivisty, legislativní úpravy umožňující přísnější sankce u opakovaných deliktů spojených s návykovými látkami, rozšíření dlouhodobých primárních preventivních programů a cílené posílení technických a institucionálních opatření. Takový komplexní přístup by mohl přispět ke snížení míry opakovaného násilného jednání, zlepšení objasňování trestné činnosti a zvýšení subjektivního pocitu bezpečí obyvatel.

Přínosem bakalářské práce je komplexní zhodnocení vývoje, struktury a hlavních strukturálních charakteristik násilné trestné činnosti v České republice v posledních deseti letech na základě aktuálních statistických dat a odborných studií. Práce se snaží přispět k hlubšímu porozumění dlouhodobým trendům násilné kriminality a získané poznatky mohou sloužit jako podklad pro odbornou diskusi i pro tvorbu cílenějších preventivních a trestněprávních opatření v praxi.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ANDERSON, E. *Code of the Street: Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner City*. Norton & Company, 1999. 352 s. ISBN 0-393-04023-2.
2. BANDURA, A., ROSS, D., ROSS, S. A. Transmission of aggression through imitation of aggressive models. *Journal of Abnormal and Social Psychology*. 1961, roč. 63, č. 3, s. 575–582. DOI: 10.1037/h0045925.
3. BARLETT, C. P., RINKER, A., ROTH, B. Cyberbullying perpetration in the COVID-19 era: An application of general strain theory. *J Soc Psychol.*, 2021, roč. 161, č. 4, s. 466–476. DOI: 10.1080/00224545.2021.
4. BECKLEY, A. L., CASPI, A., HARRINGTON, H., HOUTS, R. M., MCGEE, T. R., MORGAN, N., SCHROEDER, F., RAMRAKHA, S., POULTON, R. a MOFFITT, T. E. Adult-onset offenders: is a tailored theory warranted? *Journal of Criminal Justice*, 2016, roč. 46, s. 64–81. DOI: 10.1016/j.jcrimjus.2016.03.001.
5. BĚLÍK, V., HOFERKOVÁ S., KRAUS B. et al. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, 2017. 120 s. ISBN 9788027199679.
6. BLATNÍKOVÁ, Š., ZEMAN, P., PRESLICKOVÁ, H., NOVOPACKÁ, M. *Kriminální historie pachatelů závažného násilí v ČR*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2021. 178 s. ISBN 978-80-7338-194-3.
7. CFI. *YoY (Year over Year)*. [online] n.d. [cit. 2026-01-29]. Dostupné z www: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/accounting/year-over-year-yoy-analysis>
8. Cohen, L. E., Felson, M. Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 1979, roč. 44, č. 4, s. 588–608. Dostupné z www: <https://www.jstor.org/stable/2094589>
9. ČERNÝ, M., HODGINS, S., KUČÍKOVÁ, R., KÁŽMÉR, L., LAMBERTOVÁ, A., NAWKA, A., NAWKOVÁ, L., PARZELKA, A., RABOCH, J., BOB, P., VEVERA, J. Violence in persons with and without psychosis in the Czech Republic: risk and protective factors. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*. 2018, roč. 14, s. 2793–2805. DOI: 10.2147/NDT.S167928.
10. DAHLBERG, L. L., SIMON, T. R. Predicting and preventing youth violence: Developmental pathways and risk. In: LUTZKER, J. R., ed. *Preventing violence:*

- Research and evidence-based intervention strategies*. Washington, DC: American Psychological Association, 2006, s. 97–124. DOI: 10.1037/11385-004.
11. DOLAN, M., ANDERSON, I., DEAKIN, J. F. W. Relationship between 5-HT function and impulsivity and aggression in male offenders with personality disorders. *British Journal of Psychiatry*. 2001, roč. 178, č. 4, s. 352–359. DOI: 10.1192/bjp.178.4.352.
  12. DURLAK, J. A., WEISSBERG, R. P., DYMNIKI, A. B., TAYLOR, R. D. a SCHELLINGER, K. B. The impact of enhancing students' social and emotional learning: a meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*. 2011, roč. 82, č. 1, s. 405–432. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x
  13. EISNER, M. Long term historical trends in violent crime. *Crime and Justice*. 2003, roč. 30, s. 83–142.
  14. ELLIOTT, D., AGETON, S., CANTER, R. An integrated theoretical perspective on delinquent behavior. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 1979, roč. 16, č. 1, s. 12–15.
  15. GOTTFREDSON, M. R., HIRSCHI, T. *A General Theory of Crime*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1990. 297 s. ISBN 9780804717731.
  16. GRANIERI, E., FAZIO, P. The Lombrosian prejudice in medicine. The case of Epilepsy. Epileptic psychosis. Epilepsy and aggressiveness. *Neurological Sciences*. 2011, roč. 33, č. 1, s. 175–178. DOI: 10.1007/s10072-011-0568-6.
  17. GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2019. 544 s. ISBN 978-80-7598-554-5.
  18. HEARN, J., STRID, S., HUMBERT, A.L. ET AL. Violence Regimes: A Useful Concept for Social Politics, Social Analysis, and Social Theory. *Theor Soc*. 2022, č. 51, s. 565–594. DOI: 10.1007/s11186-022-09474-4
  19. HOEBOER, C. M., KITSELAAR, W. M., HENRICH, J. F., MIEDZOBRODZKA, E. J., WOHLSTETTER, B., GIEBELS, E., MEYNEN, G., KRUISBERGEN, E. W., KEMPES, M., OLFF, M. a DE KOGEL, C. H. The impact of COVID-19 on crime: a systematic review. *American Journal of Criminal Justice*. 2024, roč. 49, s. 274–303. DOI: 10.1007/s12103-023-09748-7.
  20. HOMEL, R., TOMSEN, S., THOMMENY, J. Public Drinking and Violence: Not Just an Alcohol Problem. *Journal of Drug Issues*, 1992, č. 22, s. 679–697. DOI: 10.1177/002204269202200315.

21. CHEN, X., ZHONG, H. Delinquency and Crime among Immigrant Youth—An Integrative Review of Theoretical Explanations. *Laws*, 2013, č. 2, s. 210–232. DOI: 10.3390/laws2030210
22. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2019. 1080 s. ISBN 978-80-7502-537-4.
23. KUBRIN, C., WEITZER, R. New Directions in Social Disorganization Theory. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 2003, č. 40. DOI: 10.1177/0022427803256238.
24. LÖSEL, F., FARRINGTON, D. P. Direct Protective and Buffering Protective Factors in the Development of Youth Violence. *American Journal of Preventive Medicine*, 2012, roč. 43, č. 2, 2012, s. S8-S23, ISSN 0749-3797. DOI: 10.1016/j.amepre.2012.04.029.
25. MAREŠOVÁ, A. a kol. *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. 186 s. ISBN 978-80-7338-149-3.
26. MAREŠOVÁ, A., BLATNÍKOVÁ, Š., KOTULAN, P., MARTINKOVÁ, M., ŠTĚCHOVÁ, M., TAMCHYNA, M. *Kriminální recidiva a recidivisté: charakteristika, projevy, možnosti trestní justice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. 167 s. ISBN 978-80-7338-119-6.
27. MARSALOVÁ HERETIKOVÁ, A., HERETIK, A. *Forenzná psychologie*. Bratislava: Albatros Media Slovakia, 2020. 432 s. ISBN 9788056617823.
28. MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. 192 s. ISBN 978-80-247-4580-0.
29. MILLER, M. J. *Offender Classification*. In: *21st Century Criminology: A Reference Handbook*. DOI: 10.4135/9781412971997.n90
30. NEWMAN, G. CLARKE, R. V. *Rational Choice and Situational Crime Prevention*. New York: Routledge, 1997. 290 s. ISBN 9781855219472.
31. NISBETT, R. E., COHEN, D. *Culture of Honor: The Psychology of Violence in the South*. Boulder: Westview Press, 1996. 336 s. ISBN 9780429501142.
32. PARKER, R. N., AUERHAHN, K. Alcohol, Drugs, and Violence. *Annual Review of Sociology*, 1998, č. 24, s. 291–311.
33. PAVLOV, K. A., CHISTIYAKOV, D. A., CHEKHONIN, V. P. Genetic determinants of aggression and impulsivity in humans. *Journal of Applied Genetics*. 2012, roč. 53, č. 1, s. 61–82. DOI: 10.1007/s13353-011-0069-6.
34. PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. Praha: C. H. Beck, 2013. 272 s. ISBN 9788074004568.

35. RAINE, A. *The Anatomy of Violence: The Biological Roots of Crime*. New York: Pantheon Books, 2013. 478 s. ISBN 978-0-375-42347-2.
36. RAINE, A., MELOY, J. R., BIHRLE, S., STODDARD, J., LACASSE, L., BUCHSBAUM, M. S. Reduced prefrontal and increased subcortical brain functioning assessed using positron emission tomography in predatory and affective murderers. *Behavioral Sciences & the Law*. 1998, roč. 16, č. 3, s. 319–332. DOI: 10.1002/(sici)1099-0798(199822)16:3<319::aid-bsl311>3.0.co;2-g
37. SAMPSON, R. J. Collective Efficacy Theory: Lessons Learned and Directions for Future Inquiry. In F. T. Cullen, J. P. Wright, & K. R. Blevins (Eds.), *Taking stock: The status of criminological theory* (pp. 149–167). Transaction Publishers, 2006.
38. SAMPSON, R. J. Collective Efficacy Theory: Lessons Learned and Directions for Future Inquiry. In F. T. Cullen, J. P. Wright, & K. R. Blevins (Eds.), *Taking stock: The status of criminological theory*, s. 149–167. Transaction Publishers, 2006.
39. SAMPSON, R. J., GROVES, W. B. Community structure and crime: Testing social-disorganization theory. *American Journal of Sociology*. 1989, roč. 94, č. 4, s. 774–802. DOI: 10.1086/229068.
40. SAMPSON, R. J., RAUDENBUSH, S. W., FELTON, J. E. Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science*, 1997, roč. 277, č. 5328, s. 918–924. DOI:10.1126/science.277.5328.918.
41. SHERMAN, L. W., GOTTFREDSON, D. C., MACKENZIE, D. L., ECK, J., REUTER, P. A BUSHWAY, S. *Preventing crime: What works, what doesn't, what's promising: A report to the United States Congress*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice, 1997. Dostupné též: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/165366NCJRS.pdf>
42. SONTATE, K. V., RAHIM KAMALUDDIN, M., NAINA MOHAMED, I., MOHAMED, R. M. P., SHAIKH, M. F., KAMAL, H. a KUMAR, J. Alcohol, aggression, and violence: from public health to neuroscience. *Frontiers in Psychology*. 2021, roč. 12, čl. 699726. DOI: 10.3389/fpsyg.2021.699726.
43. SPIRIT, M. *Úvod do studia práva*. Praha: Grada Publishing, 2014. 208 s. ISBN 9788024752808.
44. ŠIMOVČEK, I. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 408 s. ISBN 978-80-7380-343-8.

45. ŠTEFUNKOVÁ, M. Alkohol, násilí a kriminalita z kriminologické perspektivy. *Adiktologie*. 2012, roč. 12, č. 2, s. 128–136.
46. VEČERKA, K. *Kriminalita mládeže v roce 2023*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2025.
47. WALKER, I. *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada Publishing, 2013. 368 s. ISBN 9788024739205.
48. WANG, P., NIV, S., TUVBLAD, C., RAINE, A., BAKER, L. A. The genetic and environmental overlap between aggressive and non-aggressive antisocial behavior in children and adolescents using the self-report delinquency interview (SR-DI). *The Journal of Criminal Justice*. 2013, roč. 41, č. 5, s. 277–284. DOI: 10.1016/j.jcrimjus.2013.06.011.
49. WANG, Y., WANG, H., CAI, J., YU, W., ZHANG, Y., ZHANG, Y., TANG, Z. Association Between Estradiol and Human Aggression: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Psychosom Med.*, 2023, roč. 85, č. 9, s. 754–762. DOI: 10.1097/PSY.0000000000001247.
50. WHITTEN, T., MCGEE, T. R., HOMEL, R., FARRINGTON, D. P., TTOFI, M. Comparing the criminal careers and childhood risk factors of persistent, chronic, and persistent–chronic offenders. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*. 2018, roč. 52, č. 2. DOI: 10.1177/000486581878120. Dostupné z: DOI: 10.1177/000486581878120
51. WILCOW, P., CULLEN, F. Situational Opportunity Theories of Crime. *Annual Review of Criminology*, 2018, č. 1, s. 123–148.
52. WILSON, S., LIPSEY, M., DERZON, J. The Effects of School-Based Intervention Programs on Aggressive Behavior: A Meta-Analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2003, č. 71, s. 136–149. DOI: 10.1037/0022-006X.71.1.136.
53. ZOUBKOVÁ, I., MAREŠOVÁ, A. A KOL. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 312 s. ISBN 978-80-7380-312-4. ISBN 978-80-7380-312-4.
54. ZÚÑIGA, D., CARRETTA, F., CONTRERAS, M., CORNEJO, E., GALLARDO, C., GUICHAPANI, I., MUÑOZ, C. Systematic review of psychosocial risk and protective factors in children reported from developmental criminology. *Children*. 2024, roč. 11, č. 8, s. 974. DOI: 10.3390/children11080974.

Elektronické zdroje

1. BLATNÍKOVÁ, Š., PEŠKOVÁ, M., PŘESLIČKOVÁ, H., ZEMAN, P. *Kriminální historie a recidiva pachatelů závažných trestných činů*. [online] 2019. [cit. 2026-02-25]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/priloha-1-rvppk-rijen-2019-kriminalni-historie-pdf.aspx>
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2025-10-01]. Dostupné z www: <https://csu.gov.cz/kriminalita?pocet=10&start=0&podskupiny=081&razeni=-datumVydani>
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2025-10-01]. Dostupné z www: <https://csu.gov.cz/produkty/kriminalita-2024>
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Kriminalita 2024*. [online]. 2025 [cit. 2025-10-01]. Dostupné z www: <https://csu.gov.cz/docs/107508/b7753efe-d0e3-39cc-44bc-c05e6df204a3/08000925.pdf?version=1.1>
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Násilná kriminalita* [online]. 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z www: <https://csu.gov.cz/docs/107508/a7ec4461-f81d-247b-1e8d-31ffe3bca959/0800092502.pdf>
6. ČIHOUNKOVÁ, J. *Kriminologie. Studijní texty pro ASEBS*. [online] n.d. [cit. 2026-02-25]. Dostupné z www: https://is.muni.cz/el/fsps/jaro2022/nk4740/um/KRIMINOLOGIE_ucebni_text.pdf
7. FITZPATRICK, D. J., GORR, W. L., NEILL, D. B. *Policing chronic and temporary hot spots of violent crime: a controlled field experiment* [online]. 2020 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://arxiv.org/abs/2011.06019>
8. IPREV.CZ. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://www.iprev.cz/prevence-rizikoveho-chovani/1-prevence-kriminality-2>
9. KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE. MINISTERSTVO SPRAVEDLOSTI. *III.ÚS 747/06 #1 — Institut zvlášť nebezpečné recidivy – materiální podmínky*. [online] 2007 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: https://mezisoudy.cz/databaze-judikatury/detail-rozhodnuti/8a6cc9e2-92a8-11ee-b597-2cea7f51f963_iii-us-747-06-1-institut-zvlast-nebezpecne-recidivy-materialni-podminky?fqi=loupe%C5%BE

10. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>
11. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2022 (ve srovnání s rokem 2021)*. [online]. 2023 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2022.aspx>
12. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2023 (ve srovnání s rokem 2022)*. [online]. 2024 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2023.aspx>
13. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2024 (ve srovnání s rokem 2023)*. [online]. 2025 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2024.aspx>
14. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2021 (ve srovnání s rokem 2020)*. [online]. 2022 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2021.aspx>
15. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 (ve srovnání s rokem 2019)*. [online]. 2021 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2020.aspx>
16. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2018 (ve srovnání s rokem 2017)*. [online]. 2019 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx>
17. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2019*

- (ve srovnání s rokem 2018). [online]. 2020 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2019.aspx>
18. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2017 (ve srovnání s rokem 2016)*. [online]. 2018 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2017.aspx>
19. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2014)*. [online]. 2016 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://mv.gov.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-verejneho-poradku-a-vnitri-bezpecnosti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2015.aspx>
20. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 802/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TDO.802.2022.1*. [online] 2022 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: <https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=21813>
21. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1576/2014, ECLI:CZ:NS:2015:8.TDO.1576.2014.1*. [online] 2015 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: <https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=7208>
22. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2014, sp. zn. 8 Tdo 462/2014, ECLI:CZ:NS:2014:8.TDO.462.2014.1*. [online] 2014 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: <https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=7136>
23. NEŠPOR, Z. R. *Prevence* [online]. n. d. [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Prevence>
24. PERKINS, C. A. *Age Patterns of Victims of Serious Violent Crime*. [online]. July 1997 [cit. 2026-02-09]. Dostupné z www: <https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/apvsvc.pdf>
25. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2025*. [online]. 2025 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2025.aspx>
26. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2016*. [online]. 2017 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statistiky-kriminalita-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx>

27. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2017*. [online]. 2018 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2017.aspx>
28. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2018*. [online]. 2019 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>
29. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2019*. [online]. 2020 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>
30. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2020*. [online]. 2021 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>
31. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2021*. [online]. 2022 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2021.aspx>
32. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2022*. [online]. 2023 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>
33. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023*. [online]. 2024 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>
34. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2024*. [online]. 2025 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx>
35. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2025*. [online]. 2025 [cit. 2026-10-01]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2025.aspx>
36. POLICIE ČR. *Násilné trestné činy*. [online] n.d. [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx>
37. POLICIE ČR. *Vývoj registrované kriminality v roce 2024*. [online]. 2025 [cit. 2026-02-27]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2024.aspx>
38. POLICIE ČR. *Vývoj registrované kriminality v roce 2025*. [online]. 2026 [cit. 2026-02-27]. Dostupné z www: <https://policie.gov.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2025.aspx>

39. PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE. *Prevence kriminality* [online]. 2025 [cit. 2025-09-26]. Dostupné z www: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>
40. ŘEHORŮ, J. *Základy kriminologie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. Dostupné též z www: <https://www.zsf.jcu.cz/images/ZSF/fakulta/ustavy/urt/pro-studenty/ochrana-obyvatelestva/zaklady-kriminologie.pdf>
41. SCOTTISH CENTRE FOR CRIME AND JUSTICE RESEARCH. *Theories and causes of crime*. [online]. 2016 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2016/02/SCCJR-Causes-of-Crime.pdf>
42. SMITH, A. L., MEEHAN, T. *Nature versus Nurture: Biosocial Theories of Crime*. [online]. 2024 [cit. 2026-02-24]. Dostupné z www: <https://oercollective.caul.edu.au/criminology-criminal-justice/chapter/nature-versus-nurture-biosocial-theories-of-crime>
43. STATISTIKA & MY. *Meziroční a meziměsíční srovnání*. [online] n.d. [cit. 2026-01-29]. Dostupné z www: <https://statistikaamy.csu.gov.cz/o-slozitem-jednoduse-mezirocni-a-mezimesicni-srovnani-2-2>
44. WICKERT, C. *General Theory of Crime*. [online]. April 24, 2019 [cit. 2025-09-10]. Dostupné z www: <https://soztheo.com/theories-of-crime/control-theories/general-theory-of-crime-gottfredson-hirschi/>
45. WIDOM, C. S., MAXFIELD, M. G. An update on the “Cycle of Violence”. *NIJ Research in Brief* [online]. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, 2001 [cit. 2025-09-14]. Dostupné z www: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/184894.pdf>

Legislativní dokumenty

46. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>
47. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2008. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

48. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1999. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
49. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2009. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
50. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2013. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

Tabulka 1 Vývoj registrované násilné kriminality v ČR v letech 2015–2025.....	43
Tabulka 2 Bazický index násilné kriminality.....	45
Tabulka 3 Násilná kriminalita – počet odsouzených osob v ČR podle pohlaví, 2014–2024	48
Tabulka 4 Násilná kriminalita – počet odsouzených osob v ČR podle věku, 2014–2024	50
Tabulka 5 Vývoj počtu násilných trestných činů spáchaných osobami mladšími 18 let v letech 2016–2025	51
Tabulka 6 Vývoj násilných trestných činů spáchaných opakovaně trestně stíhanými osobami v letech 2016–2025.....	52
Tabulka 7 Vývoj násilných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek v letech 2016–2025	54
Tabulka 8 Násilná kriminalita – počet obětí v ČR podle pohlaví a věku, 2020–2024 ...	56

Grafy

Graf 1 Vývoj registrované kriminality v ČR v letech 2015–2025.....	43
Graf 2 Vývoj registrované násilné kriminality v ČR v letech 2015–2025.....	44
Graf 3 Násilná kriminalita – počet odsouzených osob v ČR podle pohlaví, 2014–2024	49
Graf 4 Vývoj počtu násilných trestných činů spáchaných osobami mladšími 18 let v letech 2016–2025.....	51
Graf 5 Vývoj násilných trestných činů spáchaných opakovaně trestně stíhanými osobami v letech 2016–2025 v porovnání celkovým počtem pachatelů násilných trestných činů	53
Graf 6 Vývoj násilných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek v letech 2016–2025	55
Graf 7 Násilná kriminalita – počet obětí v ČR podle pohlaví a věku, 2020–2024	57

Seznam příloh

Příloha I..... **Chyba! Záložka není definována.**

Přílohy

Příloha I

Takticko statistická klasifikace	2016			2017			2018			2019			2020		
	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %
vraždy – loupežné (§ 140)	9	8	88.9%	6	6	100%	6	4	66.7%	12	11	91.7%	3	2	66.7%
vraždy – sexuální (§ 140)	1	1	100%	0	0	0.0%	1	1	100%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
vraždy – mot. osobními vztahy (§ 140)	74	69	93.2%	80	77	96.3%	65	62	95.4%	74	74	100%	76	73	96.1%
vraždy – na objednávku (§ 140)	1	1	100%	2	1	50.0%	0	0	0.0%	4	2	50.0%	1	1	100%
vraždy – novorozence matkou (§ 142)	1	1	100%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
vraždy – ostatní (§ 140)	50	47	94.0%	58	54	93.1%	44	37	84.1%	53	41	77.4%	50	44	88.0%
usmrc. lid. plodu – pomoc a svádění ženy (§ 161, 162)	0	0	0.0%	2	2	100%	1	0	0.0%	1	1	100%	0	0	0.0%
usmrc. lid. plodu – se souhlasem ženy (§ 160)	0	0	0.0%	2	0	0.0%	0	0	0.0%	1	1	100%	0	0	0.0%
usmrc. lid. plodu – bez souhlasu ženy (§ 159)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
zabití (§ 141)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	1	1	100%
usmrcení z nedbalosti (§ 143)	44	19	43.2%	48	27	56.3%	36	13	36.1%	62	10	16.1%	76	7	9.2%
opuštění dítěte (§ 195)	18	15	83.3%	7	2	28.6%	8	7	87.5%	10	4	40.0%	3	1	33.3%
únos (§ 200)	11	6	54.6%	8	2	25.0%	11	3	27.3%	8	3	37.5%	6	0	0.0%
loupež (§ 173)	1630	993	60.9%	1564	1003	64.1%	1376	873	63.4%	1427	955	66.9%	1240	834	67.3%
loupeže na finančních institucích (§ 173)	16	11	68.8%	21	16	76.2%	30	18	60.0%	12	8	66.7%	8	3	37.5%
nás. proti úř. os. a org. veř. moci – mimo polic.	75	63	84.0%	78	64	82.1%	98	87	88.8%	107	89	83.2%	110	85	77.3%
nás. proti úř. osobě – na PČR (§§ 323–326)	370	338	91.4%	439	396	90.2%	352	324	92.1%	362	322	89.0%	340	293	86.2%
nás. proti úř. osobě – na ob. pol. (§§ 323–326)	162	145	89.5%	137	121	88.3%	126	109	86.5%	147	127	86.4%	128	118	92.2%
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145–146a)	5050	3618	71.6%	4767	3376	70.8%	4967	3455	69.6%	4684	3105	66.3%	3892	2614	67.2%
rvačky (§ 158)	15	11	73.3%	28	22	78.6%	10	5	50.0%	8	5	62.5%	3	3	100%
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	42	35	83.3%	40	33	82.5%	40	29	72.5%	50	31	62.0%	44	26	59.1%
brání rukojmí (§ 174)	1	1	100%	0	0	0.0%	4	4	100%	1	1	100%	2	2	100%
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	1993	1668	83.7%	1919	1587	82.7%	1884	1571	83.4%	1891	1549	81.9%	1745	1372	78.6%
nebezpečné pronásledování (§ 354)	395	288	72.9%	337	238	70.6%	363	259	71.4%	358	260	72.6%	336	225	67.0%

vydírání (§ 175)	1129	831	73.6%	1050	811	77.2%	1087	751	69.1%	1159	828	71.4%	1081	715	66.1%
omezov. a zbav. osob. svobody (§§ 169–171)	180	131	72.8%	161	122	75.8%	155	116	74.8%	163	118	72.4%	140	108	77.1%
porušování domovní svobody (§ 178)	1990	1139	57.2%	1936	1155	59.7%	1012	1211	60.2%	2026	1231	60.8%	2152	1179	54.8%
neoprávněný zásah do práva k domu (§ 208)	250	194	77.6%	249	171	68.7%	227	149	65.6%	208	122	58.7%	172	107	62.2%
týrání svěřené osoby (§ 198)	168	98	58.3%	197	115	58.4%	163	78	47.9%	226	107	47.4%	185	80	43.2%
týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	522	397	76.1%	515	374	72.6%	465	328	70.5%	535	353	66.0%	428	256	59.8%
omezování svobody vyznání (§ 176)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
útisk (§ 177)	29	20	69.0%	12	4	33.3%	20	11	55.0%	13	5	38.5%	20	9	45.0%
poruš. svob. sdruž. a shromažďování (§ 179)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
ostatní násilné TČ (§ 144, 149, 172)	7	2	28.6%	9	4	44.4%	2	1	1	4	1	25.0%	5	4	80.0%
Celkem	14233	10150	71.3%	13675	9783	71.60%	13553	9506	70.1%	13606	9364	68.80%	12247	8162	66.60%

Takticko statistická klasifikace	2021			2022			2023			2024			2025 (K 30.11.2025)		
	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %	REG.	OBJ.	tj. v %
vraždy – loupežné (§ 140)	1	1	100%	6	6	100%	5	5	100%	5	5	100%	4	4	100%
vraždy – sexuální (§ 140)	1	1	100%	3	3	100%	2	2	100%	1	1	100%	2	2	100%
vraždy – mot. osobními vztahy (§ 140)	57	55	96.5%	76	67	88.2%	86	78	90.7%	93	81	87.1%	74	63	85.1%
vraždy – na objednávku (§ 140)	0	0	0.0%	3	2	66.7%	0	0	0.0%	2	2	100%	3	2	66.7%
vraždy – novorozence matkou (§ 142)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
vraždy – ostatní (§ 140)	46	43	93.5%	62	53	85.5%	66	54	81.8%	50	41	82.0%	58	43	74.1%
usmrc. lid. plodu – pomoc a svádění ženy (§ 161, 162)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	1	1	100%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
usmrc. lid. plodu – se souhlasem ženy (§ 160)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	1	0	0.0%	0	0	0.0%
usmrc. lid. plodu – bez souhlasu ženy (§ 159)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	1	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
zabití (§ 141)	1	1	100%	1	1	100%	1	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
usmrcení z nedbalosti (§ 143)	50	10	20.0%	87	8	9.2%	74	12	16.2%	66	9	13.6%	47	4	8.5%
opuštění dítěte (§ 195)	3	3	100%	5	2	40.0%	3	2	66.7%	8	7	87.5%	7	4	57.1%
únos (§ 200)	7	2	28.6%	5	3	60.0%	8	5	62.5%	3	3	100%	9	3	33.3%
loupež (§ 173)	1221	805	65.9%	1143	993	70.3%	1433	1011	70.6%	1380	959	69.5%	1250	854	68.3%
loupeže na finančních institucích (§ 173)	9	7	77.8%	9	8	88.9%	6	5	83.3%	9	4	44.4%	2	2	100%
nás. proti úř. os. a org. veř. moci – mimo polic.	126	100	79.4%	133	96	72.2%	159	113	71.1%	149	106	71.1%	104	71	68.3%
nás. proti úř. osobě – na PČR (§§ 323–326)	308	260	84.4%	285	250	87.7%	305	266	87.2%	330	282	85.5%	281	230	81.9%
nás. proti úř. osobě – na ob. pol. (§§ 323–326)	110	101	91.8%	105	92	87.6%	111	97	87.4%	99	88	88.9%	95	78	82.1%
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145–146a)	3701	2362	63.8%	4171	2601	62.4%	4263	2769	65.0%	4253	2574	60.5%	3800	2164	57.0%
rvačky (§ 158)	3	3	100%	13	4	30.8%	9	7	77.8%	15	11	73.3%	8	5	62.5%
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	45	30	66.7%	62	31	50.0%	62	32	51.6%	107	71	66.4%	68	38	55.9%
brání rukojmí (§ 174)	4	4	100%	0	0	0.0%	3	3	100%	1	1	100%	2	2	100%
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	1626	1,275	78.4%	1801	1339	74.4%	1739	1280	73.6%	2072	1519	73.3%	2031	1423	70.1%

nebezpečné pronásledování (§ 354)	308	212	68.8%	318	201	63.2%	311	197	63.3%	376	227	60.4%	326	170	52.2%
vydírání (§ 175)	962	611	63.5%	1242	707	56.9%	1329	687	51.7%	1559	749	48.0%	1717	773	45.0%
omezov. a zbav. osob. svobody (§§ 169–171)	130	91	70.0%	105	76	72.4%	119	73	61.4%	144	85	59.0%	140	83	59.3%
porušování domovní svobody (§ 178)	2610	1319	50.5%	25876	1290	49.9%	2267	1174	51.8%	2153	1089	50.6%	2039	1027	50.4%
neoprávněný zásah do práva k domu (§ 208)										0	0	0.0%			
týrání svěřené osoby (§ 198)	204	95	46.6%	243	102	42.0%	269	135	50.2%	262	122	46.6%	264	92	34.9%
týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	403	230	57.1%	430	239	55.6%	463	247	53.4%	535	280	52.3%	544	263	48.4%
omezování svobody vyznání (§ 176)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
útisk (§ 177)	16	7	43.8%	8	2	25.0%	16	8	50.0%	28	17	60.7%	18	5	27.8%
poruš. svob. sdruž. a shromažďování (§ 179)	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%
ostatní násilné TČ (§ 144, 149, 172)										0	0	0.0%	0	0	0.0%
Celkem	11958	7630	63.8%	13180	8178	62.1%	13115	8265	63.0%	13708	8336	60.8%	12899	7409	57,4%